МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРАТ ‹‹ПВНЗ ‹‹ЗАПОРІЗЬКИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ
ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ››

Кафедра підприємництва, менеджменту та туризму

ДО ЗАХИСТУ ДОПУЩЕНА
Зав. кафедрою _____
к. е. н., доцент М.О. Панкова

БАКАЛАВРСЬКА ДИПЛОМНА РОБОТА

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ПРИБУТКУ МАЛОГО ПІДПРИЄМСТВА

Виконав
ст. гр. ПТБ-128 _____ Р.Бабаєв
(підпис)

Керівник _____ М.О.Панкова
к.е.н., доц. (підпис)

Запоріжжя
2022

ПрАТ ‹‹ПВНЗ ‹‹ЗАПОРІЗЬКИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ
ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ››

Кафедра підприємництва, менеджменту і туризму

ЗАТВЕРДЖУЮ

Зав. кафедри_____

к.е.н., доц. М.О.Панкова

«_____» _____2022 р.

З А В Д А Н Н Я

НА БАКАЛАВРСБКУ ДИПЛОМНУ РОБОТУ

Студента гр. ПТБ-128 спеціальності 076 «Підприємство, торгівля та біржова діяльність»

Бабаєв Р…

1.Тема: Шляхи підвищення прибутку малого підприємства

Затверджена наказом по інституту

2. Термін здачі студентом закінченої роботи: «_05_» січня 2022 р.

3. Перелік питань, що підлягають розробці:

- визначити сутність прибутку та його місце у господарській діяльності малого підприємства;

- розглянути нормативно-правову та інформаційну базу аналізу прибутку підприємства;
- дослідити методику аналізу прибутку малого підприємства;
- проаналізувати основні показники господарської діяльності ТОВ «Пахомов»;
- проаналізувати показники прибутку ТОВ «Пахомов»;
- проаналізувати фактори, факторів, що впливають на отримання прибутку ТОВ «Пахомов»;
- визначити резерви максимізації прибутку малого підприємства;
- визначити заходи щодо максимізації прибутку ТОВ «Пахомов».

Дата видачі завдання «___» _____20___р.

Керівник дипломної роботи роботи _____ к.е.н., доц. М.О.Панкова

(підпис) (прізвище та ініціали)

Завдання прийняла до виконання _____ Р.Бабаєв

(підпис)

РЕФЕРАТ

Бакалаврська дипломна робота містить: 72 сторінки, 15 табл., 20 рисунків, 33 використаних джерела, 4 додатки.

Об’єктом бакалаврської дипломної роботи є економічні показники прибутку та підприємницької діяльності ТОВ «Пахомов».

Предметом даної роботи є причинно-наслідкові зв’язки впливу прибутку на результати діяльності ТОВ «Пахомов», його розвиток та удосконалення функціонування.

Метою бакалаврської дипломної роботи є: вивчення особливостей аналізу прибутку та напрямів удосконалення господарської діяльності за рахунок його максимізації на базі малого підприємства ТОВ «Пахомов».

За результатами дослідження було визначено сутність прибутку підприємства, його види, способи формування. Проведено дослідження нормативно-правової, інформаційної та методичної бази аналізу прибутку підприємства. Зроблено аналіз економічних показників діяльності ТОВ «Пахомов», проведено аналіз показників прибутку за 2017-2021 роки, зроблено факторний аналіз прибутку від реалізації продукції та ґрунтовно досліджено стан баззбитковості діяльності ТОВ «Пахомов». На основі проведеного аналізу зроблено висновок про наявність резервів максимізації прибутку. Запропоновано планування прибутку ТОВ «Пахомов» на основі освоєння виявлених резервів. Побудовано плановий Звіт про фінансові результати та оцінено ефективність запропонованих заходів на основі аналізу беззбитковості.

АНАЛІЗ, ВИТРАТИ, ДОХОДИ, ПРИБУТОК, ПРИБУТКОВІСТЬ, ФАКТОРИ, РЕЗЕРВИ, МАКСИМІЗАЦІЯ, ЛІКВІДНІСТЬ, РЕНТАБЕЛЬНІСТЬ

ЗМІСТ

ВСТУП…….. 5
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ АНАЛІЗУ ПРИБУТКУ МАЛОГО
ПІДПРИЄМСТВА…… 7
1.1 Сутність прибутку та його місце у господарській діяльності малого підприємства……. 7
1.2 Нормативно-правова та інформаційна база аналізу прибутку підприємства……. 14
1.3 Методика аналізу прибутку малого підприємства…….. 18
Висновки до розділу 1…….. 18
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ПАХОМОВ» ТА ПРИБУТКУ, ЩО НИМ ОТРИМУЄТЬСЯ…….. 24
2.1 Аналіз основних показників господарської діяльності ТОВ «Пахомов»……. 24
2.2 Аналіз показників прибутку ТОВ «Пахомов»…… 33
2.3 Аналіз факторів, що впливають на отримання прибутку ТОВ «Пахомов»……... 39
3 УДОСКОНАЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ПАХОМОВ» ЗА РАХУНОК МАКСИМІЗАЦІЇ ПРИБУТКУ…… 43
3.1 Резерви зростання прибутку підприємства ……..… 43
3.2 Заходи щодо максимізації прибутку ТОВ «Пахомов»…….. 48
55
ВИСНОВКИ…….….. 57
РЕКОМЕНДАЦІЇ…… 58
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ…….. 61
ДОДАТКИ……..

ВСТУП

Функціонування малих підприємств в умовах ринкової економіки вимагає раціонального і економічно обґрунтованого ведення підприємницької діяльності, планування, формування ефективної виробничо-збутової політики задля отримання прибутку. Законом України від 05.10.2017 р. №2164-VIII внесено зміни до ст. 2 Закону про бухоблік, а саме: додано класифікацію підприємств. Тепер підприємства усіх форм власності можуть належати до мікропідприємств, малих, середніх або великих підприємств. Згідно данного закону малими є підприємства, які не відповідають критеріям для мікропідприємств та показники яких на дату складання річної фінансової звітності за рік, відповідають щонайменше двом з таких критеріїв: балансова вартість активів — до 4 мільйонів євро; чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) — до 8 мільйонів євро; середня кількість працівників — до 50 осіб.

В сучасній економіці прибуток є однією з основних форм формування капіталу підприємця та подальшого розвитку його бізнесу. Прибуток є базою для формування витрат, показником контролю за ефективністю підприємницької діяльності, рушійною силою на ринку. Прибуток формує політику фінансово-господарської діяльності малого підприємства – діяльність заради добробуту власників, діяльність заради розвитку підприємства, діяльність заради існування. Аналіз прибутку підприємства є найважливішим чинником прийняття організаційно-економічних та управлінських рішень, умовою реалізації планів і програм подальшого розвитку. Власники підприємств повинні мати чітке уявлення про те, які резерви вони мають для збільшення прибутку, що важливо і які ключові параметри впливають на довготривале існування підприємства.

В умовах ринкової економіки, прибуток – найважливіший оціночний показник діяльності підприємства, джерело матеріального добробуту підприємства і його працівників, держави в цілому. Тому значимість величини прибутку та напрямків пошуку резервів його підвищення є актуальними питаннями аналізу підприємницької діяльності, що і визначило вибір теми випускної роботи, її дослідження і виконання.

Метою роботи є вивчення особливостей аналізу прибутку та напрямів удосконалення господарської діяльності за рахунок його максимізації на базі малого підприємства ТОВ «Пахомов».

Для досягнення поставленої мети у роботі поставлено та вирішено такі завдання:

- висвітлено теоретичні аспекти сутності та види прибутку малого підприємства;

- розглянуто нормативно-правову та інформаційну базу формування та аналізу прибутку підприємства;

- визначено методичні підходи щодо аналізу прибутку підприємства;

- проаналізовано діяльність ТОВ «Пахомов» та його економічні показники;

- проаналізовано динаміку показників прибутку;

- здійснено факторний аналіз прибутку;

- визначено резерви зростання прибутку малого підприємства;

- обґрунтовано заходи щодо максимізації прибутку;

- оцінено ефективність запропонованих заходів.

Об’єктом дослідження у випускній роботі є економічні показники прибутку та підприємницької діяльності ТОВ «Пахомов».

Предметом дослідження є причинно-наслідкові зв’язки впливу прибутку на результати підприємницької діяльності ТОВ «Пахомов», його розвиток та удосконалення функціонування.

При написанні роботи використані такі методи й методичні підходи: аналіз, синтез, абстрагування, конкретизація, метод коефіцієнтів, метод групувань, метод порівнянь, методи горизонтального і вертикального аналізу, факторний аналіз, методика аналізу беззбитковості «обсяг – витрати – прибуток», методи розрахунку резервів.

Інформаційним забезпеченням у випускній роботі стали Кодекси, Закони України, Національні Положення (стандарти) бухгалтерського обліку, Міжнародні стандарти фінансової звітності, інші нормативно-інструктивні документи, навчальні посібники, наукові статті, монографії, а також фінансова звітність ТОВ «Пахомов».

РОЗДІЛ 1
ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ АНАЛІЗУ ПРИБУТКУ МАЛОГО ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Сутність прибутку та його значення у господарській діяльності малого підприємства

Джерелом розвитку малого підприємництва є прибуток, результат його діяльності. Оцінювання результатів діяльності на підприємствах регіону дозволяє вчасно уникати фінансових проблем, адаптуватися до економічних змін та ефективно розподіляти прибуток або попереджувати збиток. Головним показником економічної ефективності підприємства є рентабельність, яку формує прибуток. Прибуток має особливе значення в умовах ринкової еко' номіки, характеризує результати діяльності малого бізнесу та слугує інтенсифікатором діяльності підприємства.

Маються різні підходи до визначення прибутку як економічної категорії вітчизняними фахівцями у сфері економіки та фінансів. Професор А. Поддєрьогін визначає прибуток як "час' тину додаткової вартості, виробленої і реалізованої, гото' вої до розподілу. Підприємство одержує прибуток після того, як втілена у створеному продукті вартість буде реалі' зована і набере грошової форми" [34, с. 62].

Науковці в сфері фінансів С. Мочерний та Я. Мочерна, дають таке визначення сутності прибутку: "це головна мета діяльності капіталістичного підприємства, що реалізується в процесі виробництва та реалізації товарів з використан' ням найманої праці, діяльності самих підприємців, отриму' ваного синергічного ефекту від взаємодії найманих працівників із засобами виробництва, а також виражає певну сукупність відносин економічної власності при здійсненні на' званих видів діяльності та праці" [35, с. 331].

Український дослідник економіст В. Андрійчук у своїх пра' цях говорить, що "прибуток в загальному економічному розумінні — це

додаткова вартість, що створюється в процесі вироб' ництва, або, іншими словами, це вартість, створена в процесі підприємницької діяльності понад вартість виробничо спожитих ресурсів і робочої сили" [36, с. 171].

Вітчизняний вчений'економіст І. Бланк стверджує, що "прибуток являє со' бою виражений у грошовій формі чистий дохід підприємця на вкладений капітал, що характеризує його винагороду за ризик здійснення підприємницької діяльності, і являє собою різницю між сукупним доходом і сукупними витратами в процесі здійснення цієї діяльності" [37, с. 8].

Відомий фахівець у сфері фінансів Ю. Греченко вважає, що "прибуток — це економічні відносини, які відображають особливий вид доходу, одержуваного в результаті ефективної інноваційної діяльності, проведення ризикових про' ектів, використання підприємницьких талантів і навичок у процесі здійснення господарської діяльності, який існує в грошовій формі і повністю готовий до розподілу" [38, с. 220].

Серед авторів, які також розглядали цей напрям Шваб Л.І., Білик М.Д. та Білик Т.О., Фецович Т.Р., Масюк Ю.В., Боюн В.Ю та інші. Погляди цих авторів на сутність прибутку підприємства наведені на рис. 1.1.

Існують й інші, більш розширені погляди. Наприклад , Власова Н.О., Круглова О.А., Безгінова Л.І. зазначають: «Прибуток – фінансова категорія, що відображає позитивний фінансовий результат господарської діяльності підприємства, характеризує ефективність виробництва, свідчить про обсяг і якість виробленої (реалізованої) продукції, стан продуктивності праці, рівень собівартості» [6].

Бланк І.О. дає визначення прибутку як вираженого у грошовій формі чистого доходу підприємця на інвестований капітал, що «характеризує його винагороду за ризик здійснення підприємницької діяльності, представляє різницю між сукупним доходом та сукупними витратами у процесі здійснення цієї діяльності» [7].

Рис. 1.1. Погляди авторів на сутність прибутку підприємства

У підручнику Савицької Г.В. зазначається: «Прибуток – це та частина виручки, що залишається після відшкодування всіх витрат на виробничу й комерційну діяльність підприємства. Характеризуючи перевищення доходів над витратами, прибуток виражає мету підприємницької діяльності і береться за головний показник її результативності (ефективності)» [8].

Погоджуючись зі всіма вище наведеними визначеннями можна стверджувати, що прибуток є багатоаспектною економічною категорією. В умовах ринкової економіки прибуток можна розглядати з різних позицій. Спільним в їх визначеннях та визначеннях інших науковціів є те, що дана економічна категорія — це підсумковий системний показник

результативності підприємства. Аналізуючи думки вчених економістів та фінансистів, можна зробити узагальнююче визначення категорії "прибуток" як різницю між сукупними доходами підприємства та його витратами. Важливість досліджень щодо прибутку малих підприємств підтверджується необхідністю оцінки діяльності кожного підприємства. Ефективність бізнесу визначається саме його прибутком та має однозначний характер, а деякі розбіжності в його визначеннях не є критичними та не змінюють сутності даної категорії.

Отже, можна бачити, що прибуток займає важливе місце у господарській діяльності підприємства. Не все з переліченого може стосуватися малих підприємств, але більшість аспектів зберігається для будь яких підприємств, організацій та установ.

Являючись головною метою підприємницької діяльності прибуток повинен забезпечувати позитивний ефект та сприяти розвитку бізнесу. Частина прибутку спрямовується на сплату податку на прибуток (18%) і тим самим є базою для розвитку економіки держави.

Після сплати податку підприємство має чистий прибуток, який спрямовується на споживання (соціальні потреби, стимулювання працівників) та на накопичення (поповнення власного капіталу, реінвестування). Це підтверджує те, що прибуток є основним внутрішнім джерелом розвитку підприємства (рис.1.2).

Таким чином можна підсумувати, що прибуток – це кінцевий фінансовий результат, який створюється у ході господарської діяльності підприємства на вкладені фінансові ресурси, необхідний для стійкого та конкурентоспроможного розвитку підприємства на ринку товарів і послуг. На основі прибутку, що одержує кожне промислове або комерційне підприємство незалежно від форми власності та виду діяльності, здійснюється виконання функцій, спрямовуючи кошти на власний розвиток, на соціальні потреби, у фонд матеріального заохочення та на інші цілі. Тому

сучасні механізми господарювання розглядають прибуток як головну характеристику ефективної діяльності підприємства.

Рис. 1.2. Значення прибутку в господарській діяльності підприємства в умовах ринкової економіки [9]

В отриманні прибутку зацікавлений не тільки окремий підприємець. Економічні інтереси, уособлювані в прибутку підприємства мають держава, працівники, власники та інші стейкхолдери

Виходячи з цього можна говорити про те, що прибуток підприємства виконує цілу низку функцій [11], до яких відноситься оціночна, розподільна, стимулююча, фондоутворююча, соціальна (рис. 1.3).

Дані функції виконуються у комплексі та сприяють розвитку господарської діяльності підприємства.

Рис. 1.3. Функції прибутку підприємства

В залежності від сфери виконання функцій прибутку можна виділити різні його види. Серед великого спектру прибутків можна їх класифікувати: за змістом та видами діяльності, залежно порядку його формування, розподілу та використання тощо. Класифікація прибутку за видами формування та розподілу наведена у табл. 1.1.

У даній роботі при проведенні аналізу будуть використовуватися показники прибутку за видами діяльності – операційний, інвестиційний та фінансовий; за характером використання – розподілений та нерозподілений; за складом – валовий, загальний, маржинальний, чистий.

Таблиця 1.1.

Класифікація прибутку за видами формування та розподілу [10]

Ознака	Визначення
За змістом	**економічний** – частина загального доходу після економічних витрат; **бухгалтерський** – у бухгалтерському обліку сума оподаткування, визначена та відображена у формі № фінансові результати»; **податковий** – сума прибутку, визначена за законодавством як об'єкт оподаткування за звітний пер
За видами діяльності	**від операційної** – прибуток від реалізації, який визн різниця доходу від реалізації продукції (робіт, послуг), суму нарахованого ПДВ, акцизного збору, а також с включених до собівартості продукції, адміністративни та інших операційних витрат; **від інвестиційної** – прибуток підприємства, який о діяльності не пов'язаної з реалізацією продукції та виз різниця між доходами від реалізації фінансових необоротних активів, майнових комплексів тощо та в витратами понесеними на одержання цих доходів; **від фінансової** – прибуток, який одержано від дія призвела до зміни розміру власного капіталу.
За характером використання	**розподілений** – сума чистого прибутку, яка розподілен періоді за напрямами, передбаченими установчими док **нерозподілений** – сума чистого прибутку, яка не була в звітному періоді.
За складом	**валовий –** прибуток, який одержується як різниця доходом від реалізації продукції (товарів, робіт, собівартістю реалізованої продукції (товарів, робіт, пос **чистий** – прибуток, що залишається у підприємства податків, відрахувань, обов'язкових платежів і надход його розпорядження; **маржинальний -** граничний додатковий прибуток, внаслідок реалізації додаткової одиниці продукції; **загальний** – загальна сума прибутку підприємства, фінансові результати від різних видів діяльності.
За періодом, який досліджуєтьс я	**базовий** – прибуток, який приймається за базовий динаміки абсолютної величини прибутку, порівняльного аналізу; **плановий** – сума прибутку, яку підприємство планує звітному періоді; **фактичний** – сума прибутку, одержаного в звітном

Підсумовуючи вищевикладене, роль прибутку підприємства можна сформулювати таким чином (рис. 1.4).

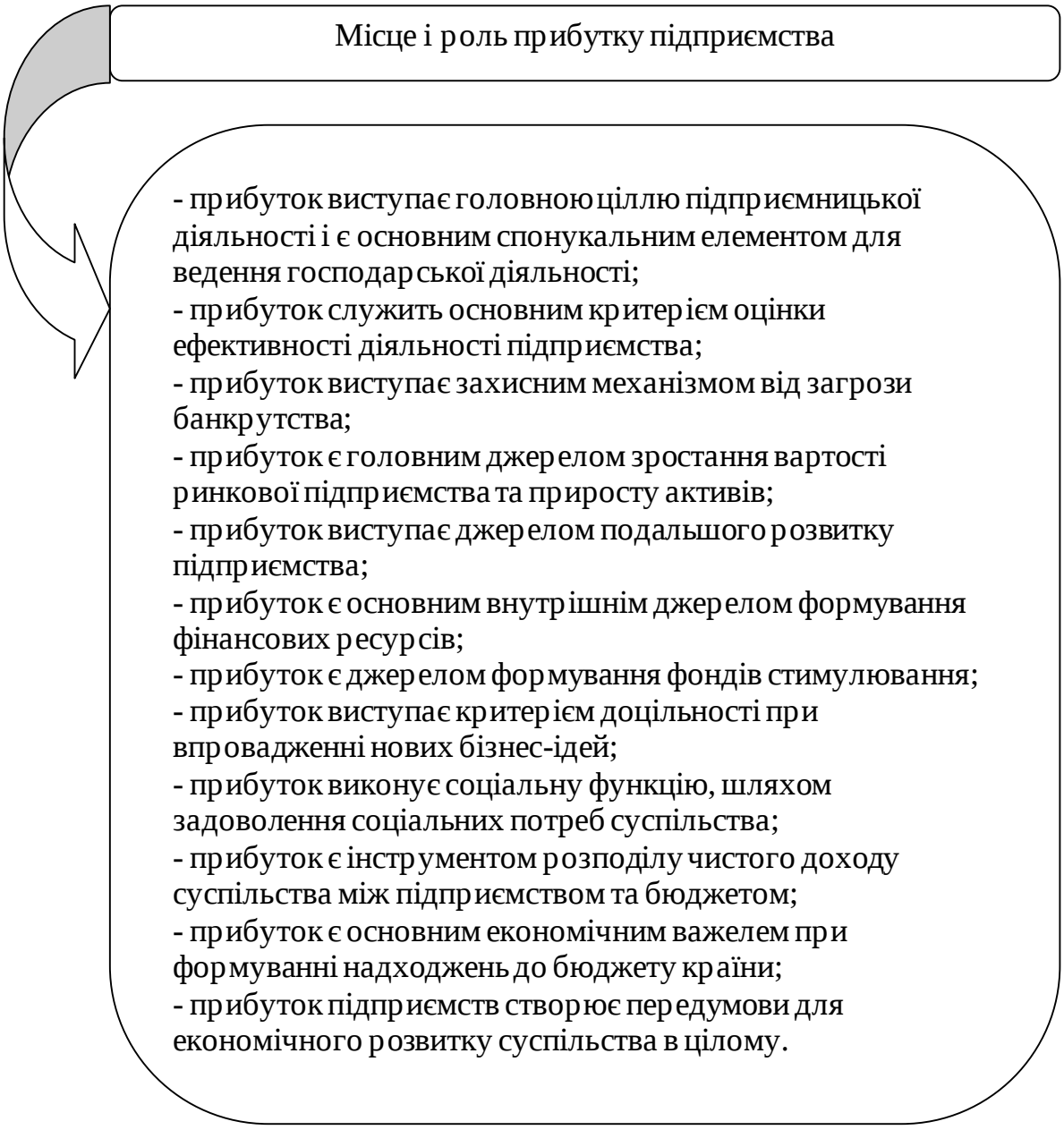

Рис. 1.4. Місце і роль прибутку підприємства

Таким чином можна підсумувати, що прибуток відіграє важливу роль у господарській діяльності підприємства. Він потребує всебічного аналізу, оскільки є джерелом розвитку підприємства та основою удосконалення підприємницької діяльності.

1.2 Нормативно-правова та інформаційна база аналізу прибутку підприємства

Для здійснення аналізу прибутку підприємства необхідно володіти потрібною інформацією, проводити аналіз в межах діючого законодавства та чинних нормативних актів.

Законодавчими актами, які є підставою у ході аналізу прибутку підприємства є: Господарський Кодекс України; Податковий Кодекс України; Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку, складені відповідно до вимог Міжнародних стандартів фінансової звітності.

У Господарському Кодексі України зазначається: «Прибуток господарського товариства утворюється з надходжень від його господарської діяльності після покриття матеріальних та прирівняних до них витрат і витрат на оплату праці. З економічного прибутку товариства сплачуються передбачені законом податки та інші обов'язкові платежі, а також відсотки по кредитах банків і по облігаціях. Прибуток, одержаний після зазначених розрахунків, залишається у розпорядженні товариства, яке визначає напрями його використання відповідно до установчих документів товариства» [1].

Статтею 142 Господарського кодексу України визначено, що «прибуток (доход) суб'єкта господарювання є показником фінансових результатів його господарської діяльності, що визначається шляхом зменшення суми валового доходу суб'єкта господарювання за певний період на суму валових витрат та суму амортизаційних відрахувань.

Склад валового доходу та валових витрат суб'єктів господарювання визначається законодавством. Для цілей оподаткування законом може встановлюватися спеціальний порядок визначення доходу як об'єкта оподаткування.

Держава може впливати на вибір суб'єктами господарювання напрямів та обсягів використання прибутку (доходу) через нормативи, податки, податкові пільги та господарські санкції відповідно законодавства» [1].

Стаття 240 Господарського Кодексу України визначає, що «прибуток (доход), одержаний суб'єктом господарювання внаслідок порушення встановлених законодавством правил здійснення господарської діяльності, а також суми прихованого (заниженого) прибутку (доходу) чи суми податку, несплаченого за прихований об'єкт оподаткування, підлягають вилученню в доход відповідного бюджету в порядку, встановленому законом. Перелік порушень, за які до суб'єкта господарювання застосовуються санкції, передбачені цією статтею, а також порядок їх застосування визначаються законами» [1].

Іншим законодавчим актом, який регулює розмір прибутку на підприємстві є Податковий Кодекс України [13]. У розділі 3 цього кодексу визначається податок на прибуток підприємств і всі показники, які супроводжують цей процес.

Отже, «об’єктом оподаткування є прибуток з джерелом походження з України та за її межами, який визначається шляхом коригування (збільшення або зменшення) фінансового результату до оподаткування (прибутку або збитку), визначеного у фінансовій звітності підприємства відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку або міжнародних стандартів фінансової звітності, на різниці, які виникають відповідно до положень цього Кодексу» [13].

Також цим кодексом визначається порядок сплати податку на прибуток.

Прибуток є показником результатів діяльності суб’єкта, що його отримує. Інформаційною базою для аналізу прибутку є Звіт про фінансові результати – Звіт про сукупні доходи (прибутки та збитки). Цей звіт складається за Міжнародним стандартом бухгалтерського обліку 1 (МСБО 1) [14], який складається відповідно до Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ).

У МСФЗ 8 «Операційні сегменти» [15] наводиться інформація про прибуток або збиток, активи та зобов'язання. А саме: а) доходи від зовнішніх

клієнтів; б) доходи від операцій з іншими операційними сегментами того самого суб'єкта господарювання; в) дохід від відсотків; г) витрати на відсотки; ґ) амортизація; д) суттєві статті доходів і витрат, інформація про які розкрита відповідно до параграфа 97 МСБО 1; е) частку суб'єкта господарювання в прибутку чи збитку асоційованих та спільних підприємств; є) витрати по податку на прибуток чи доходи від нього; ж) суттєві негрошові статті, крім амортизації» [15].

МСБО 1 прибуток або збиток визначає як «загальний дохід за вирахуванням витрат за винятком компонентів іншого сукупного прибутку» [14].

Загальний сукупний прибуток включає всі складові прибутків або збитків та інших сукупних прибутків. Інший сукупний прибуток містить статті доходів або витрат (включаючи коригування перекласифікації), які не визнані у прибутку або збитку, як вимагають або дозволяють інші МСФЗ.

Компонентами іншого сукупного прибутку з МСБО 1 є: а) зміни у надлишку переоцінки; б) актуарні прибутки та збитки за програмами з визначеними виплатами, визнаними МСБО 19 «Виплати працівникам»; в) прибутки та збитки, що виникають внаслідок переведення фінансової звітності закордонної господарської одиниці; г) прибутки та збитки від інвестицій в інструменти власного капіталу, оцінені за справедливою вартістю з відображенням результату переоцінки в іншому сукупному прибутку; ґ) ефективна частка прибутків та збитків за інструментами хеджування при хеджуванні потоків грошових коштів; д) величина зміни справедливої вартості, що відноситься до змін кредитного ризику зобов'язання [16].

Інформаційною базою для аналізу прибутку підприємства, як вже зазначалося, є Звіт про про сукупні доходи (Звіт про фінансові результати).

Звіт про сукупні доходи має включати, як мінімум, рядки, які подають такі суми за період [14]: а) дохід; прибутки та збитки, що виникають внаслідок припинення визнання фінансових активів, оцінених за

амортизованою собівартістю; б) фінансові витрати; в) частину прибутків або збитків асоційованих та спільних підприємств; г) податкові витрати; д) прибуток або збиток; е) кожний компонент іншого сукупного прибутку, класифікований за своїм характером (за винятком сум в є)); є) частку іншого сукупного прибутку асоційованих та спільних підприємств, що обліковуються за методом участі в капіталі; ж) загальний сукупний прибуток.

Наостанок, наведемо характеристику основних інформаційних джерел аналізу прибутку підприємства (табл. 1.2).

Таблиця 1.2

Характеристика основних інформаційних джерел аналізу прибутку підприємства

Назва фінансового звіту	Зміст звіту у розрізі аналізу прибутку	Використання інформа
Звіт про фінансові результати	Надання інформації про формування прибутків підприємства у звітному періоді	Аналіз формування при підприємства, оцінка дох витрат, прогнозування ст якості формування р видів прибутку
Баланс	Надання інформації про величину нерозподіленого прибутку на початок та на кінець звітного періоду	Оцінка розміру і дин нерозподіленого при(його частки у стру капіталу підприємства
Звіт про рух грошових коштів	Надання інформації про надходження і видатки підприємства протягом звітного періоду	Аналіз надходжень і ви від операційної, інвести та фінансової діяльност формують при підприємства
Звіт про власний капітал	Надання інформації про рух прибутку у структурі власного капіталу	Оцінка величини нерозп ного прибутку на поча кінець звітного року, с

Таким чином, для аналізу прибутку підприємства необхідно використовувати законодавчу та нормативну базу, міжнародні стандарти фінансової звітності і бухгалтерського обліку. Основним джерелом

інформації для аналізу прибутку є Звіт про сукупні доходи (Звіт про фінансові результати), який буде застосовано у другому розділі випускної роботи.

1.2 Методика аналізу прибутку малого підприємства

Розпочинаючи аналіз прибутку підприємства необхідно впевнитись у достовірності даних фінансової звітності, яка застосовується як інформаційна база. Потрібно визначити відповідність встановленому порядку розрахунок показників прибутку у формі №2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» та в інших формах фінансової звітності.

Аналіз прибутку підприємства можна проводити у декілька етапів (рис. 1.5).

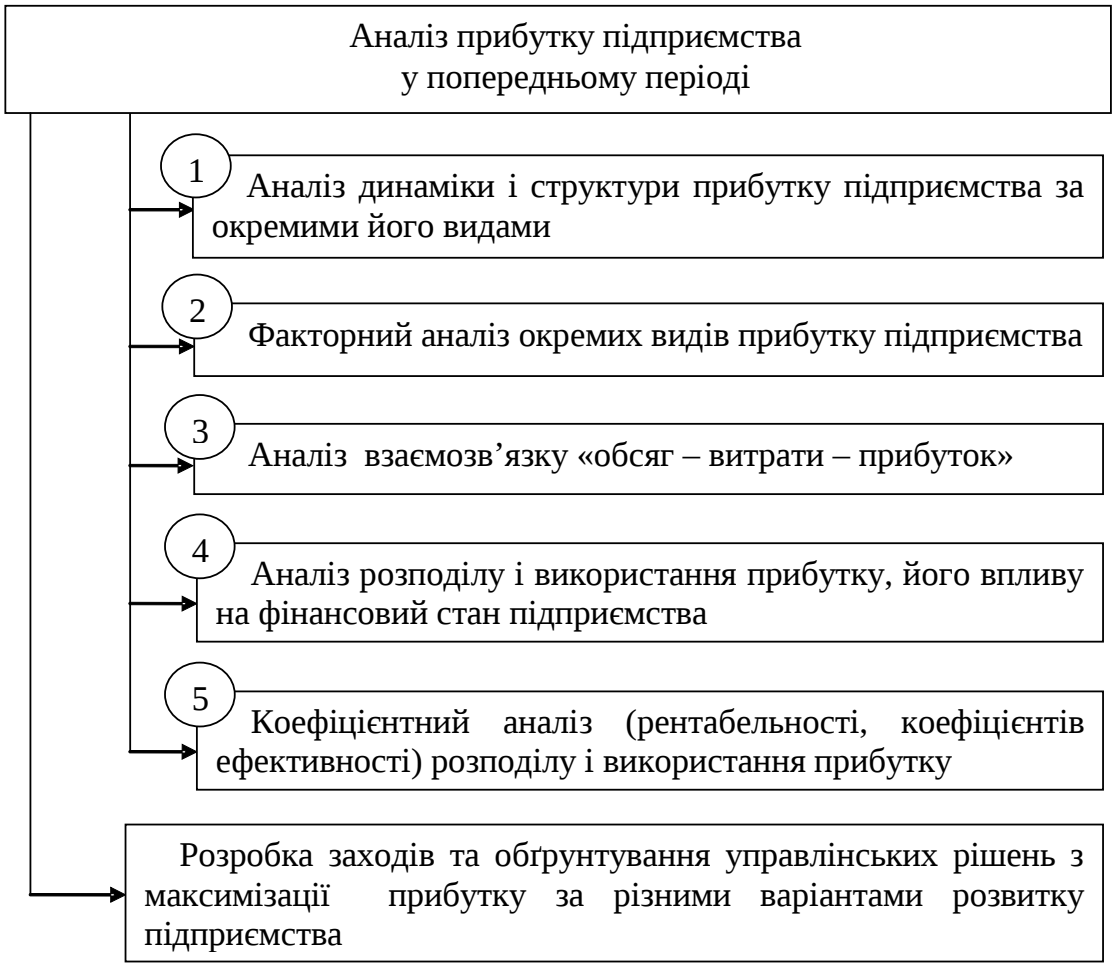

Рис. 1.5. Аналіз прибутку підприємства у попередньому періоді

Здійснення аналізу прибутку ґрунтується на системі економічних показників. Ці показники характеризують формування, розподіл і використання прибутку підприємства. Вони поділяються на абсолютні і відносні.

Абсолютні показники характеризують розміри окремих видів прибутків, абсолютні відхилення у динаміці, величину впливу факторів на зміну прибутку тощо. Відносні показники характеризують рівень отриманого прибутку на одиницю вкладених ресурсів, здійснених витрат тощо.

Система економічних показників для аналізу прибутку підприємства наведена у табл. 1.3.

Таблиця 1.3

Система економічних показників для аналізу прибутку підприємства [9]

Назва показника	Формула розрахунку	Позначення
1	2	3
Прибуток від реалізації продукції	$П_{рп} = В - С_{рп}$ $П_{рп} = Q \cdot (Ц - С_{од})$ $П_{рп} = \frac{С_{рп} \cdot Р_{Н}}{100}$	В – чистий дохід (виру реалізації продукції, грн.; собівартість реалізованої п грн.; Q – обсяг прод натуральному вимірі, шт.; Ц одиниці продукції, грн.; собівартість одиниці продукці — норматив рентабельності, %
Прибуток від операційної діяльності	$П_{од} = П_{рп} + Д_{од} – В_{а} – В_{з} - В_{од}$	$Д_{од}$ – інші операційні доходи, адміністративні витрати, гр витрати на збут, грн.; $В_{од}$ операційні витрати, грн.
Прибуток від звичайної діяльності до оподаткування	$П_{о} = П_{од} + Д_{к} + Д_{іф} + Д_{і} – В – В_{к} - В_{і}$	$Д_{к}$ – дохыд від участі в капіт $Д_{іф}$ – інші фінансові доходи, інші доходи, грн.; $В_{к}$ – вит участі в капіталі, грн.; $В_{і}$ витрати, грн.
Прибуток від звичайної діяльності	$П_{зд} = П_{о} – П_{п} + Д_{п}$	$П_{п}$ – податок на прибуток від діяльності, грн.; $Д_{п}$ - дохід з по прибуток від звичайної діяльно
Чистий прибуток	$ЧП = П_{зд} + Д_{н} – В_{н} - П_{нп}$	$Д_{н}$ – надзвичайні доходи, гр надзвичайні витрати, грн.; $П_{нп}$ з надзвичайного прибутку, грн
Загальна сума		

Продовж. табл. 1.3

1	2	3
Точка беззбитковості в натуральному вимірі	$T_{бн} = \frac{\Sigma\ ПВ}{Ц - ЗВ} = \frac{\Sigma\ ПВ}{МД}$	МД — маржинальний до одиницю продукції (п маржинальний дохід), грн.
Точка беззбитковості у вартісному вимірі	$T_{бв} = \frac{\Sigma\ ПВ}{(\Sigma МД/В)}$	
Запас фінансової стійкості грошовому вимірі та у відсотках	ЗФС = В – $Т_{бв}$ $ЗФС_{\%}$ = (В – $Т_{бв}$)/В*100	
Мінімальний обсяг замовлення для отримання цільового прибутку	$K_{min} = \frac{\Sigma\ ПВ + П_Ц}{МД}$	$П_Ц$ – сума цільового прибутк
Приріст прибутку за рахунок приросту обсягу продажу	$\Delta П = (Ц_Н - ЗВ) \cdot (\Delta K_Ф - \Delta K_{без})$	$\Delta K_Ф$ і $\Delta K_{без}$ — від фактичний і беззбитковий п обсягів реалізації, шт.
Коефіцієнт операційного левериджу	$K_{ол} = \frac{\Sigma ПОВ}{ОВ}$	∑ПОВ – сума по операційних витрат, грн.; загальна сума операційних грн.
Ефект операційного левериджу	$E_{ол} = \frac{\Delta ВОП}{\Delta В}$	ΔВОП – приріст в операційного прибутку, % приріст чистого доходу (в від реалізації продукції, %
Рентабельність продукції (робіт, послуг)	$P_{пр} = \frac{ВП}{С_{рп}} \cdot 100$	
Рентабельність операційної діяльності	$P_{од} = \frac{П_{од}}{СВ_{од}} \cdot 100$	$СВ_{од}$ – сукупні операційні в грн.
Рентабельність господарської діяльності	$P_{гд} = \frac{ЧП}{СВ} \cdot 100$	СВ – сукупні підприємства, грн.
Рентабельність підприємства (активів, капіталу)	$P_{п} = \frac{ЧП}{К} \cdot 100$	К – середньорічна сукупного капіталу (а активів) підприємства, грн.
Рентабельність власного капіталу	$P_{вк} = \frac{ЧП}{ВК} \cdot 100$	ВК – середньорічна власного капіталу, грн.
Рентабельність оборотних активів	$P_{ОА} = \frac{ЧП}{ОА} \cdot 100$	ОА – середньорічна оборотних активів, грн.
Валова рентабельність продажу продукції	$ВР_{прод} = \frac{ВП}{В} \cdot 100$	

У ході аналізу динаміки і структури прибутку підприємства за окремими його видами (1 етап) необхідно визначити прибутки від різних

видів діяльності – операційної, інвестиційної та фінансової, та порівняти ці прибутки у динаміці за попередні роки.

На 2 етапі проводиться факторний аналіз окремих видів прибутку підприємства. Найбільшу увагу слід приділяти прибутку від реалізації продукції.

Схема проведення факторного аналізу прибутку від реалізації продукції наведена на рис. 1.6.

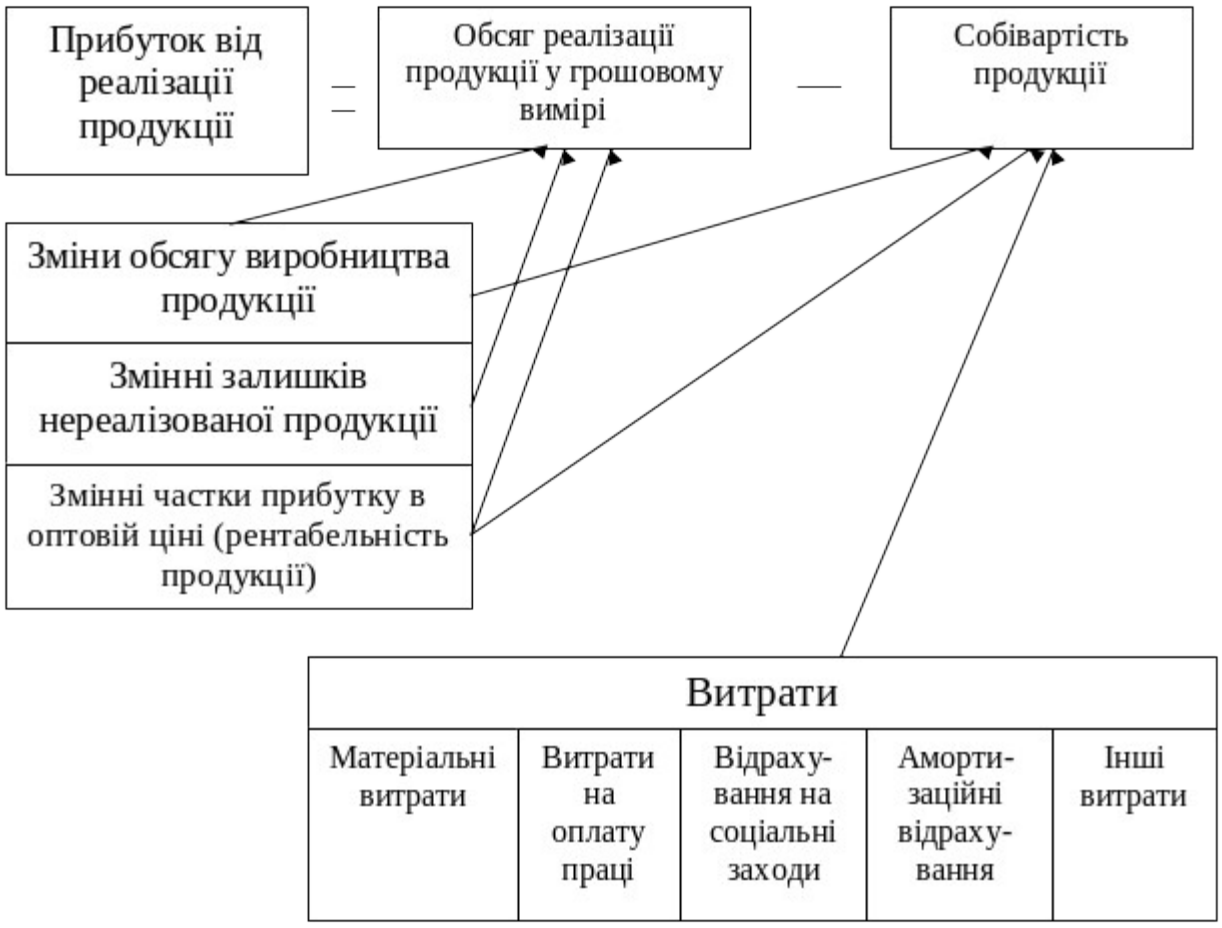

Рис. 1.6. Схема факторного аналізу прибутку від реалізації продукції

Факторний аналіз прибутку від реалізації продукції дозволяє визначити причини і наслідки його зміни, а також визначити можливі резерви зростання прибутку.

Ще одним напрямом прибутку, який дозволяє виявити причини, наслідки та резерви його зміни є аналіз взаємозв’язку «обсяг – витрати – прибуток», який проводиться на 3 етапі. Такий аналіз проводиться за допомогою графічного методу (рис. 1.7) та формул [17].

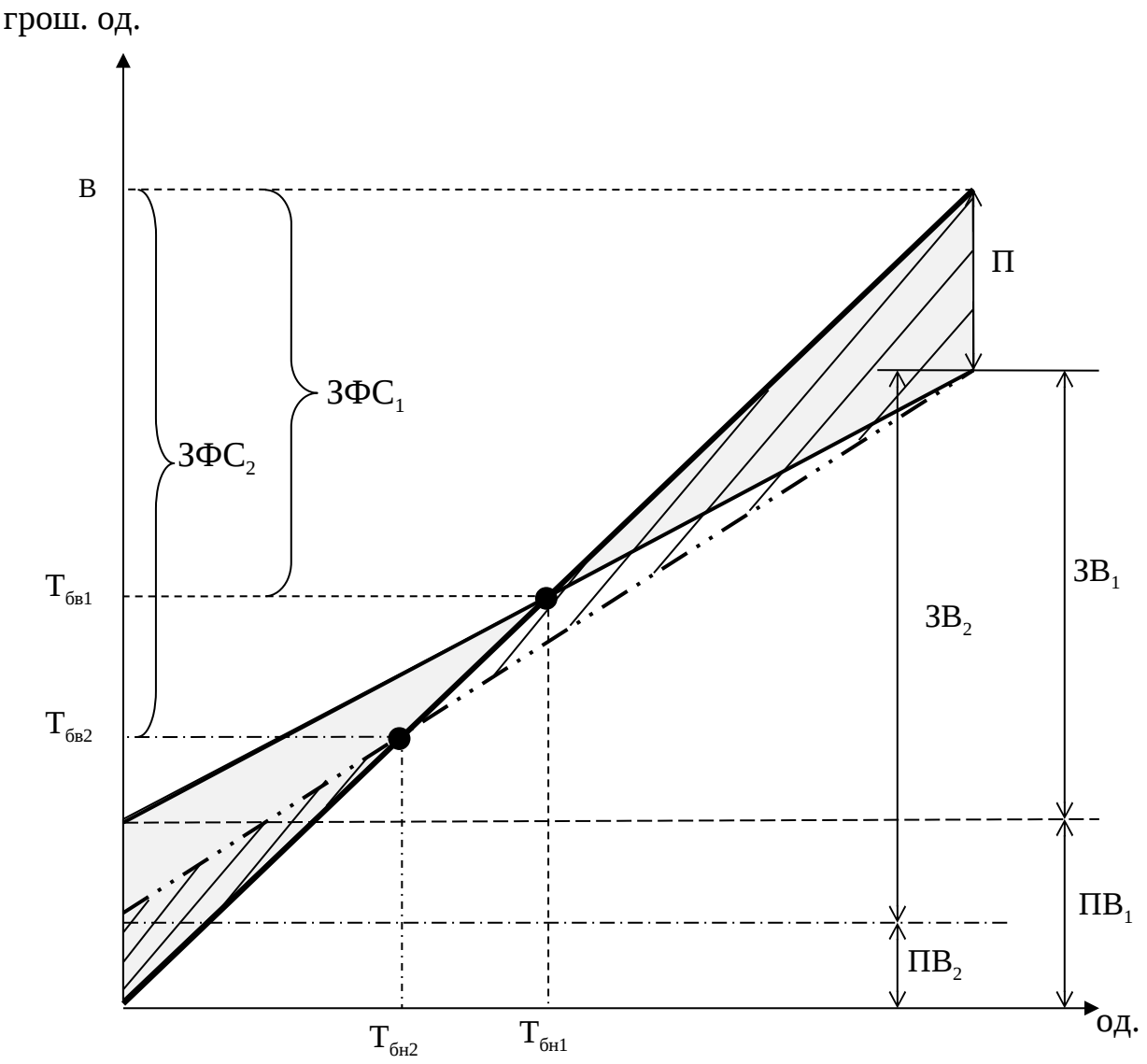

Рис. 1.7. Графічний метод аналізу взаємозв’язку «обсяг – витрати – прибуток» [19]

Пояснення умовних позначень до рисунку 1.7:

В – виручка від реалізації продукції;

$ПВ_1$, $ПВ_2$ – загальна сума постійних витрат підприємства у попередньому (1) та у поточному (2) періодах;

$ЗВ_1$, $ЗВ_2$ – загальна сума змінних витрат підприємства у попередньому (1) та у поточному (2) періодах;

П – прибуток від реалізації продукції;

$Т_{бв1}$, $Т_{бв2}$ – точка беззбитковості у вартісному вимірі у попередньому (1) та у поточному (2) періодах;

$Т_{бн1}$, $Т_{бн2}$ – точка беззбитковості у натуральному вимірі у попередньому (1) та у поточному (2) періодах;

$ЗФС_1$, $ЗФС_2$ – запас фінансової стійкості підприємства у попередньому (1) та у поточному (2) періодах.

На останньому етапі аналізу прибутку проводиться аналіз його розподілу і використання, його впливу на фінансовий стан підприємства.

Аналіз розподілу і використання прибутку здійснюється враховуючи особливості і специфіку діяльності підприємства, форму власності, менталітет власників, потребу у фінансових ресурсах тощо.

При аналізі розподілу прибутку зважають на величину податку на прибуток, яка зменшує розмір чистого прибутку, необхідність поповнення статутного капіталу, формування резервного фонду, виплату дивідендів власників тощо. Такий аналіз проводиться у динаміці та за структурою розподілу прибутку.

При аналізі використання прибутку визначаються розміри накопиченого (капіталізованого) та спожитого прибутку, аналізується співвідношення цих розмірів та їх динаміка. Це дозволяє оцінити можливості та перспективи підприємства, обґрунтувати зміни у його фінансовому стані.

Висновки до розділу 1

Аналізуючи думки вчених економістів та фінансистів, можна зробити узагальнююче визначення категорії "прибуток" як різницю між сукупними доходами підприємства та його витратами. Важливість досліджень щодо прибутку малих підприємств підтверджується необхідністю оцінки діяльності кожного підприємства. Ефективність бізнесу визначається саме його прибутком та має однозначний характер, а деякі розбіжності в його визначеннях не є критичними та не змінюють сутності даної категорії.

Прибуток займає важливе місце у господарській діяльності підприємства. Не все з переліченого може стосуватися малих підприємств, але більшість аспектів зберігається для будь яких підприємств, організацій та установ.

Підсумовуючи зазначимо, що прибуток відіграє важливу роль у фінансово-господарській діяльності підприємства. Його аналіз – це важливе завдання, розв’язання якого є необхідним при плануванні майбутньої діяльності та забезпеченні нормального фінансового стану підприємства.

Для аналізу прибутку підприємства необхідно використовувати законодавчу та нормативну базу, міжнародні стандарти фінансової звітності і бухгалтерського обліку. Основним джерелом інформації для аналізу прибутку є Звіт про сукупні доходи (Звіт про фінансові результати), який буде застосовано у другому розділі випускної роботи.

Аналіз розподілу і використання прибутку здійснюється враховуючи особливості і специфіку діяльності підприємства, форму власності, менталітет власників, потребу у фінансових ресурсах тощо. При аналізі розподілу прибутку зважають на величину податку на прибуток, яка зменшує розмір чистого прибутку, необхідність поповнення статутного капіталу, формування резервного фонду, виплату дивідендів власників тощо. Такий аналіз проводиться у динаміці та за структурою розподілу прибутку.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ПАХОМОВ» ТА ПРИБУТКУ, ЩО НИМ ОТРИМУЄТЬСЯ

2.1 Аналіз основних показників господарської діяльності ТОВ «Пахомов»

Товариство з обмеженою відповідальністю «Пахомов» – мале підприємство, що засноване у 1998 році. ТОВ «Пахомов» є виробником косметичної продукції . Основні товарні позиції є: органічні засоби особистої гігієни і косметика; вихідні речовини та хімічна сировина для косметики, парфумерії, миючих засобів (детергентів) та мила. Додатковими товарними позиціями є: ароматичні сполуки, ефірні масла; декоративна косметика і грим, косметичні засоби для макіяжу (макіяжу); приналежності для макіяжу та візажу; засоби гігієни.

За роки свого існування підприємством напрацьована база. Компанія поступово розширювала асортимент та різновидність продукції, що також сприяла збільшенню клієнтського портфелю. Для збільшення виручки та прибутку використовувалися різні канали продажу: реклама, інтернет-ресурси, проведення акцій, надання скидок постійним оптовим клієнтам.

Основним постачальником є гірничодобувна компанія «Мінерал», що здійснює розробку Пологівського родовища каоліну вторинного та глини огнетривкої. Наразі містечко Пологи Запорізької області окуповане військами російської федерації. Постачальник сировини втрачений. Зважаючи на це ТОВ на даний момент часу не працює.

Аналіз діяльності ТОВ «Пахомов» у даній випускній роботі проводиться за даними 2017-2021 років.

ТОВ «Пахомов» є малим підприємством, яке у своєму складі має 28 працівників. Організаційна структура підприємства наведена на рис. 2.1.

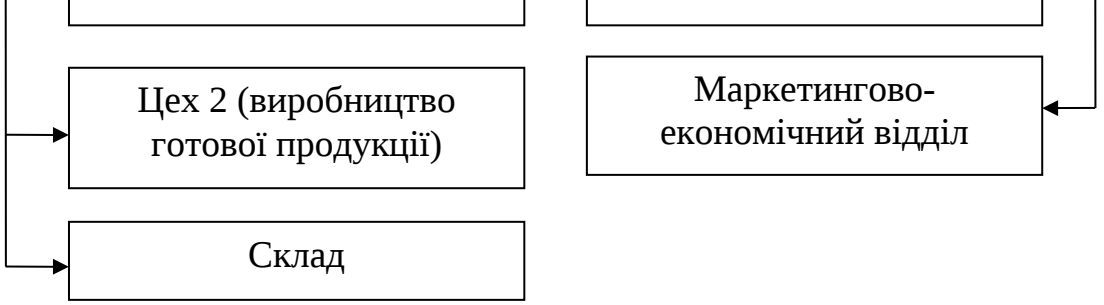

Рис. 2.1. Організаційна структура ТОВ «ПАХОМОВ»

До системи управління входить три співробітника вищої ланки – директор, головний інженер, головний бухгалтер; два співробітники середньої ланки – начальник цеху 1 (збагачення), начальник цеху 2 (виробництва готової продукції).

Характеристика структури чисельності працівників наведена у табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Характеристика структури категорій персоналу

Категорії працівників	Кількіст
Керівники	3
Спеціалісти	2
Робітники	22

Ефективність використання персоналу ТОВ «ПАХОМОВ» можна проаналізувати за показником виробітку продукції. Його динаміка наведена у табл. 2.2.

Таблиця 2.2

Динаміка виробітку продукції одним працівником ТОВ «ПАХОМОВ»

Показник	2017 рік	2018 рік	2019 рік	2020 рік	2021 рік
Чистий доход (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт,послуг), тис.грн.	16223	18382	21957	23606	27406
Середньоспискова чисельність працівників, осіб	35	35	41	37	28
Виробіток продукції однім працівником, тис.грн./осіб	463,5	525,2	535,5	638,0	978,79

З результатів розрахунку виробітку продукції одним працівником видно, що ефективності використання персоналу у ТОВ «ПАХОМОВ» постійно зростала.

Розглядаючи форми і системи оплати праці персоналу виявлено, що для всіх працівників застосовується почасова форма оплати праці, почасово-преміальна система. Лише директор підприємства працював за контрактом та мав контрактну систему оплати праці. Розмір та структура оплати праці у є внутрішньою закритою інформацією.

Проведемо аналіз основних показників діяльності ТОВ «Пахомов».

Для розуміння майнового стану та джерел його формування проведемо аналіз за 2017-2021 рр. Цей аналіз здійснюється за даними фінансової звітності (додаток А).

На рис. 2.2 наведені дані про зміни у вартості майна.

Загальна вартість майна ТОВ «ПАХОМОВ» зросла за аналізований період на 22962,9 тис. грн. (на 172,35%), з яких більш ніж 70% зростання припадає на 2020-2021 рр. Вартість основних засобів збільшилася за 3268,1 тис. грн. (на 78,69%). Окремі елементи активів ТОВ «ПАХОМОВ» змінювалися неоднаково.

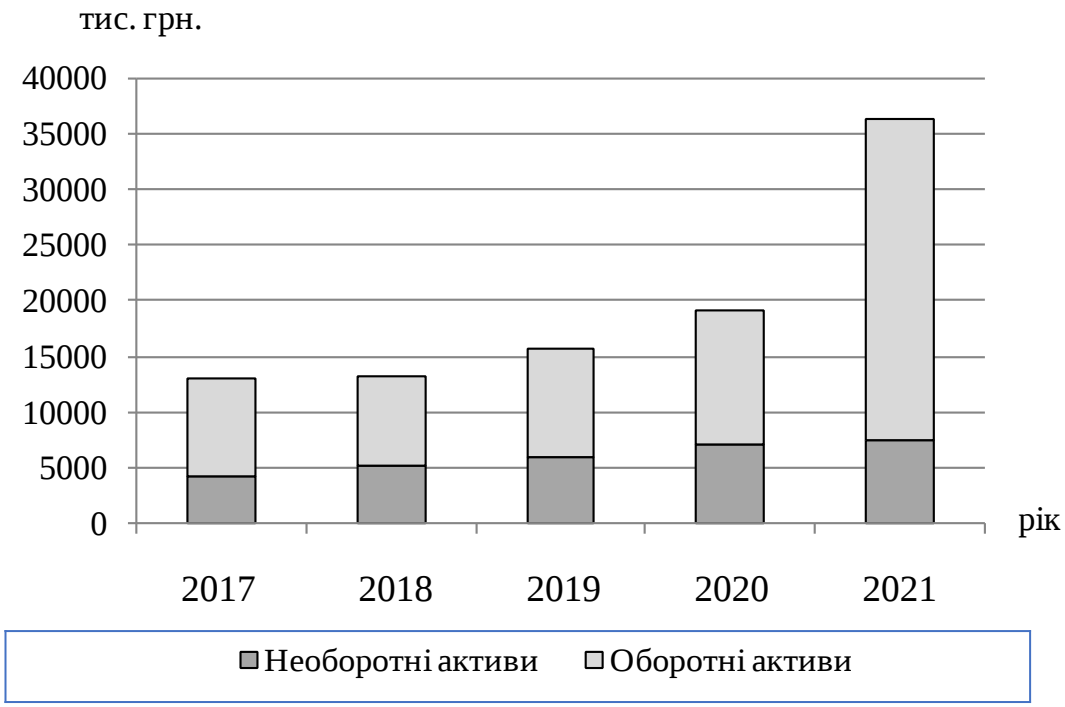

Рис. 2.2. Динаміка активів ТОВ «Пахомов»

Суттєве зростання у 2021 році притаманне оборотним активам за рахунок розміру інших фінансових інвестицій. Це пов’язано із участю підприємства у капіталі іншої компанії. Необоротні активи ТОВ «ПАХОМОВ» формуються з основних засобів, інших фінансових інвестицій та незначної суми незавершеного будівництво. Незважаючи на суттєве зростання вартості основних засобів їхня частка у загальній сумі активів скоротилася на 10,7%, а рівень зносу залишися незмінним та дуже високим (90%), що негативно впливає на продуктивність засобів праці, які використовуються підприємством.

Вартість оборотних активів ТОВ «ПАХОМОВ» зростає значно суттєвіше порівняно з вартістю необоротних активів. Якщо останні зросли лише на 3268,1 тис. грн. (на 78,69%), то за той самий період вартість оборотних активів зросла на 19932,8 тис. грн. (на 223,14%). Важливим фактором впливу на зростання вартості оборотних активів підприємства було суттєве зростання поточних фінансових інвестицій (на 6373,7 тис. грн.), дебіторської заборгованості за товарними операціями (на 4281 тис. грн.), іншої поточної дебіторської заборгованості (на 3202,8 тис. грн.). Вартість

виробничих запасів за аналізований період скоротилася на 119,4 тис. грн., а розмір залишків грошових коштів зростає лише у 2021 р., але на дуже значну суму (на 6170,9 тис. грн.).

Неоднакові за розміром зміни у вартості окремих елементів активів підприємства призвели до суттєвої зміни у розподілі часток цих елементів у загальній вартості активів (рис. 2.3).

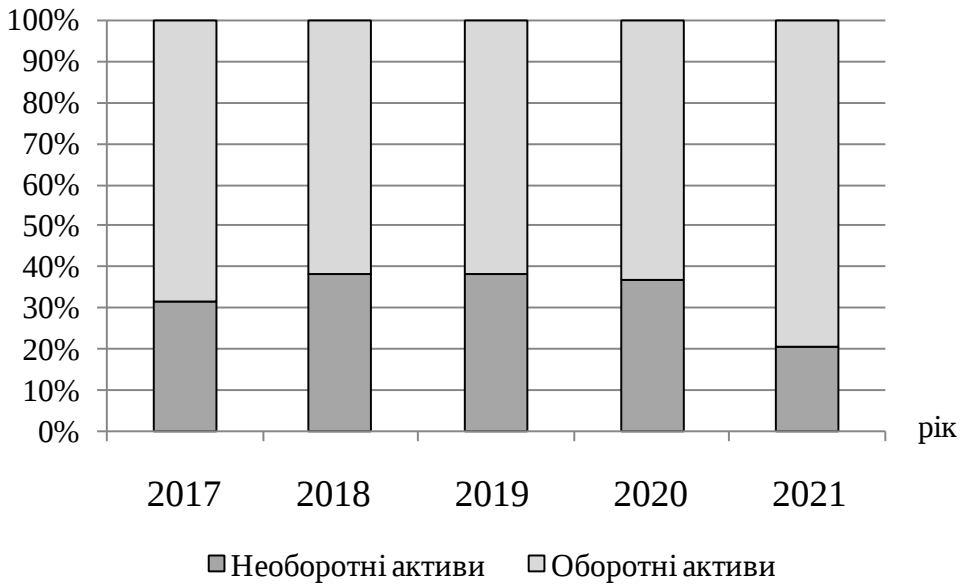

Рис 2.3. Структура активів ТОВ «ПАХОМОВ»

У структурі оборотних активів підприємства на кінець аналізованого періоду найбільша частка належить поточним фінансовим інвестиціям (30,09%), дещо менша питома вага належить грошовим коштам (28,87%). Суттєвою є також частка товарної дебіторської заборгованості (24,58%). Інша поточна дебіторська заборгованість формує 12,46% вартості оборотних активів у 2021 р., а виробничі запаси складають лише 4% цієї вартості, оскільки специфіка діяльності підприємства не потребує утворення великої кількості виробничих запасів.

Зміни, які відбувалися у вартості майна підприємства, супроводжувалися суттєвими змінами у розмірі окремих джерел їх фінансування, згідно з якою розмір власних засобів вкладених у майно, зріс

на 8644,2 тис. грн., але їхня частка у складі джерел фінансування майна за той самий період (з 2017 по 2021 р.) скоротилася на 26,8 %. Більш детально зміни у складі джерел фінансування, які використовує підприємство, подано на рис. 2.4.

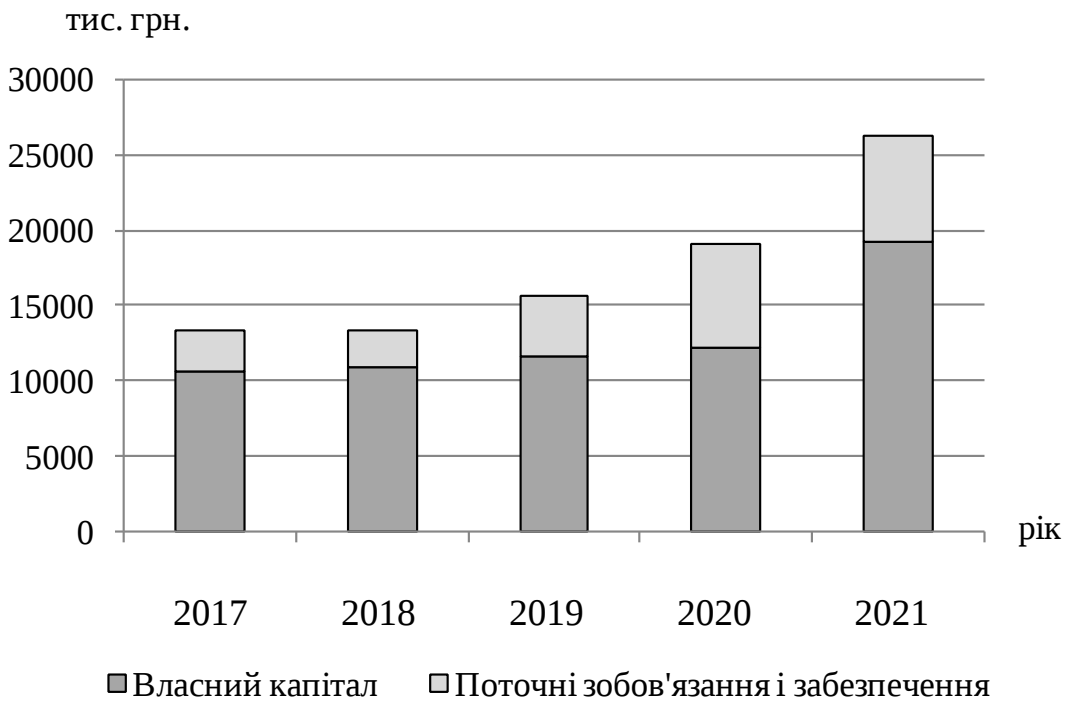

Рис. 2.4. Динаміка пасивів ТОВ «ПАХОМОВ»

Загальний розмір капіталу, що є у розпорядженні, збільшився за 5 років на 22962,9 тис. грн. (на 172,35%). При цьому зростали усі складові капіталу підприємства: власний – на 8644,2 тис. грн. (або на 81,09%), позиковий – на 14318,7 тис. грн. (або на 537,61%). Одразу відмічаємо більш швидкі темпи зростання розміру позикового капіталу порівняно з розміром власного. Відзначимо, що у 2020 р. відбулося суттєве зростання розміру як власного, так й позикового капіталу. Причиною стало вкладення інвесторів в статутний капітал для подальшого відкриття дочірнього підприємства та виникнення інших довгострокових фінансових зобов’язань у сумі 10 млн. грн.

Зміни у розмірі власного та позикового капіталу підприємства призвели до перерозподілу їхніх часток у загальній сумі (рис. 2.5).

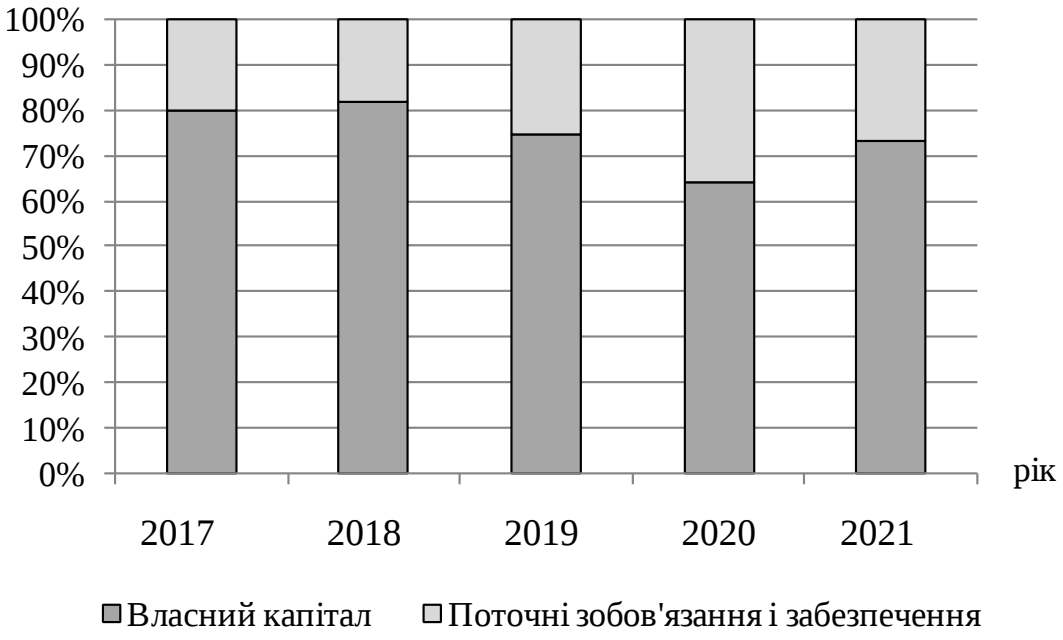

Рис. 2.5. Структура пасивів ТОВ «ПАХОМОВ»

Протягом 2017-2020 рр. власний капітал повністю домінував у складі капіталу ТОВ «Пахомов», формуючи до 79% його розміру, а у 2021 р. відбувся перерозподіл: 52% - власний капітал, 48% - позиковий. Власний капітал формується за рахунок статутного капіталу, іншого додаткового капіталу та нерозподіленого прибутку. Найбільш суттєве зростання було притаманне нерозподіленому прибутку (зростання на 4337,6 тис. грн., або на 62,28%).

Проаналізовані зміни у майні та джерелах його формування у ТОВ «Пахомов» є результатом діяльності цього підприємства та впливає на його економічну стабільність. Охарактеризувати фінансовий стан підприємства можна за даними фінансової звітності, визначивши фінансові коефіцієнти.

Коефіцієнти ліквідності наведені у табл. 2.3. Рівень ліквідності (платоспроможності) підприємства є достатньо високим.

Таблиця 2.3

Показники ліквідності ТОВ «ПАХОМОВ» (на кінець року), частки од.

Назва показника	Нормативне значення	2017 рік	2018 рік	2019 рік	2020 рік	2021 рік
Загальний коефіцієнт покриття	>2	3,35	3,42	2,45	1,76	4,13
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,6 – 0,8	2,88	2,93	2,14	1,57	3,97
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	> 0,2	0,80	0,47	0,16	0,06	1,19
Коефіцієнт ліквідності запасів	>0,7	0,48	0,49	0,31	0,19	0,17

Показник абсолютної ліквідності у 2021 році був 1,19 часток од., що можна вважати дуже високим. Інші показники ліквідності також перевищують рекомендовані значення. Рівень швидкої ліквідності на кінець 2021 р. досяг значення 3,97 часток од., а загальний коефіцієнт покриття дорівнює 4,13 часток од. Вони суттєво перевищували нормативи.

Лише рівень ліквідності запасів є суттєво меншим за рекомендований (0,17 часток од. при рекомендованому 0,7). Але це пояснюється специфікою діяльності підприємства, яка не вимагає створення значних виробничих запасів, що й позначається на скороченні їхнього розміру протягом аналізованого періоду.

Отже, рівень ліквідності ТОВ «ПАХОМОВ» в аналізований період був надмірним з суттєвим переважанням у складі активів підприємства грошових коштів та поточних фінансових вкладень.

Проаналізуємо показники фінансової стійкості (табл. 2.4).

За даними табл. 2.4 видно, що нормативні значення за показниками фінансової стійкості повністю виконувалися.

Таблиця 2.4

Показники фінансової стійкості ТОВ «ПАХОМОВ»

Назва показника	Нормативне значення	2017 рік	2018 рік	2019 рік	2020 рік	2021 рік
Коефіцієнт автономії	>0,5	0,80	0,82	0,75	0,64	0,53
Коефіцієнт заборгованості	˂0,5	0,20	0,18	0,25	0,36	0,47
Коефіцієнт фінансового левериджу	˂1	0,25	0,22	0,34	0,56	0,88

При цьому найбільш стійким був стан у 2018році. У наступних роках задля отримання додаткового доходу ТОВ «Пахомов» залучало більший розмір позикового капіталу. Це призвело до зниження фінансової стійкості та збільшення фінансових ризиків, однак і збільшилися доходи та прибутку підприємства. Далі проаналізуємо рівень ділової активності (табл.2.5).

Таблиця 2.5

Динаміка показників ділової активності ТОВ «ПАХОМОВ»

Показник	2018 рік	2019 рік	2020 рік	2021 рік
Коефіцієнт оборотності активів, оборотів	2,04	2,24	2,10	1,21
Коефіцієнт оборотності оборотних активів, оборотів	3,17	3,63	3,35	1,63
Коефіцієнт оборотності запасів, оборотів	22,15	27,23	28,79	27,02
Коефіцієнт оборотності власного капіталу, оборотів	2,52	2,87	3,04	2,12
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості, оборотів	8,26	7,55	5,65	3,65
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості, оборотів	10,72	10,21	6,74	4,84
Тривалість обігу активів, днів	179,02	162,84	174,11	301,97
Тривалість обігу оборотних активів, днів	115,26	100,56	108,99	223,27
Тривалість обігу власного капіталу, днів	16,48	13,40	12,68	13,51
Тривалість обігу запасів, днів	144,98	127,10	120,00	172,04
Середній термін погашення дебіторської заборгованості, днів	44,17	48,36	64,61	100,03
Середній термін погашення кредиторської заборгованості, днів	34,05	35,74	54,12	75,37

Як свідчать дані цієї таблиці за аналізований період, більшість показників ділової активності підприємства погіршилися у результаті недостатності темпів росту обсягів діяльності підприємства у порівнянні з темпами збільшення вартості активів.

Оборотність активів уповільнилася на 0,83 обороти й у 2021 році дорівнювала лише 1,21 оборотів на рік. Оборотність оборотних активів уповільнилася до 1,63 оборотів на рік, оборотність власного капіталу – до 2,12 оборотів на рік, оборотність дебіторської заборгованості – до 3,65 оборотів на рік, кредиторської – до 4,84 оборотів на рік. Все це свідчить про суттєве уповільнення обороту коштів, вкладених у майно підприємства.

Таким чином можна підсумувати, що ТОВ «ПАХОМОВ» ліквідним та фінансово стійким. Негативним є зниження ділової активності підприємства. Це впливає на отримання прибутку підприємством, що потрібно детально проаналізувати.

2.2 Аналіз показників прибутку ТОВ «Пахомов»

Аналіз показників прибутку проводимо на основі даних Звіту про фінансові результати (Додаток А). Зведені дані фінансових результатів приведені у табл. 2.6.

За табл. 2.6 видно, що протягом останніх 5 років обсяги реалізації продукції ТОВ «ПАХОМОВ» зросли на 9502,7 тис. грн.(на 39,68%), а чистий дохід – на 11183,5 тис. грн.(на 68,94%). Оскільки собівартість реалізованої продукції ТОВ «ПАХОМОВ» зростала меншими темпами порівняно з чистим доходом – на 7184,3 тис.грн. або на 45,84%, стало можливим суттєве зростання валового прибутку – на 3999,2 тис. грн. або на 724,76%.

Таблиця 2.6

Загальні результати фінансово-економічного стану діяльності ТОВ «ПАХОМОВ», тис. грн.

Показник	2017 рік	2018 рік	2019 рік	2020 рік	2021 рік	Відхилення				
						2018-2017	2019-2018	2020-2019	2021-2021	2021-2017
Доход (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	23947,40	27135,10	32411,50	36358,60	33450,10	3187,7	5276,4	3947,1	-2908,5	9502,7
Чистий доход (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт,послуг)	16222,70	18382,15	21956,54	23606,30	27406,20	2159,4	3574,4	1649,8	3799,9	11183,5
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	15670,90	17855,20	20800,40	21846,70	22855,20	2184,3	2945,2	1046,3	1008,5	7184,3
Валовий прибуток	551,80	526,95	1156,14	1759,60	4551,00	-24,9	629,2	603,5	2791,4	3999,2
Прибуток до оподаткування	684,9	108,4	808	1687,6	4509	-576,5	699,6	879,6	2821,4	3075
Чистий прибуток	199,50	81,33	606,03	1181,30	3156,30	-118,2	524,7	575,3	1975,0	2956,8

Відзначимо, що чистий дохід та собівартість реалізованої продукції змінювалися протягом аналізованого періоду повільно, у той час, як, починаючи з 2018 р. валовий прибуток стрімко зростали. Це стало наслідком росту цін, інфляційних процесів, зміни курсу доллара.

Розмір прибутку до оподаткування ТОВ «ПАХОМОВ» впродовж аналізованого періоду збільшився на 3075 тис. грн., у тому числі зменшився на 576,5 тис. грн. у 2018 році, зріс на 699,6 тис. грн. у 2019 році, на 879,6 тис. грн. у 2020 році та на 2821,4 тис. грн. у 2021 році. Розмір чистого прибутку підприємства збільшився на 2956,8 тис. грн., або майже у 15 разів. Це відбувалося за рахунок зростання валового прибутку, а також збільшення розміру інших операційних доходів підприємства при незначному збільшенні інших витрат (у тому числі тих, що пов’язані із фінансово-інвестиційною діяльністю).

Далі проаналізуємо показники прибутку від реалізації окремих видів продукції ТОВ «Пахомов» . Розрахунок прибутку від реалізації основних видів продукції наведені у табл. 2.7.

Таблиця 2.7

Розрахунок прибутку від реалізації одиниці основних видів продукції ТОВ «ПАХОМОВ» станом на кінець 2021 року

Продукція	Ціна за одиницю, грн.	Собівартість одиниці, грн.	Прибуток від реалізації одиниці, грн.
Паста	42	35	7
Глина каолінова мелена	25	20,8	4,2
Глина косметичного	26	21,7	4,3
Каолін збагачений 1	64	53,4	10,6
Каолін збагачений 2	70	58,4	11,6

Розрахунок прибутку від реалізації продукції показав, що виробництво усіх основних видів продукції було для прибутковим.

Далі проаналізуємо показники прибутковості ТОВ «Пахомов» (табл. 2.8).

Таблиця 2.8

Показники прибутковості ТОВ «ПАХОМОВ», %

Показник	2017 рік	2018 рік	2019 рік	2020 рік	2021 рік
Рентабельність виробництва	3,52	2,95	5,56	5	11,52
Рентабельність продажу	3,4	2,87	5,27	7,45	16,61
Прибутковість активів	5,14	0,82	5,17	8,85	12,43
Прибутковість власного капіталу	1,87	0,75	5,19	9,66	16,35

Отже, за показниками прибутковості ТОВ «Пахомов» можна спостерігати загальну тенденцію до зростання. Показниками прибутковості підприємства демонструють зростання внаслідок збільшення розміру чистого та валового прибутку . Прибутковість активів зросла на 7,29%, а власного – на 14,48%, що свідчить про значне підвищення ефективності використання як власних, так й позикових коштів, а також про виправданість їх вкладення в активи. Суттєво зростала рентабельність виробництва на 16,39%. Досягнутий рівень ефективності господарської діяльності в межах 15-20% є цілком прийнятним.

Таким чином, ефективність діяльності підприємства мала позитивну динаміку та характеризувала розвиток підприємства.

2.3 Аналіз факторів, що впливають на отримання прибутку ТОВ «Пахомов»

Факторний аналіз прибутку ТОВ «Пахомов» проведемо у два підходи:

1. Аналіз прибутку від реалізації продукції (валового прибутку).
2. Аналіз взаємозв’язку «обсяг – витрати – прибуток».

Методику цих підходів аналізу прибутку та відповідні формули було розглянуто у першому розділі.

Для проведення факторного аналізу прибутку від реалізації продукції складемо таблицю 2.9.

За даними проведеного факторного аналізу прибутку від реалізації продукції видно, що у 2020 році він змінився таким чином: зріс на 1649,8 тис. грн. за рахунок збільшення чистого доходу та зменшився на 1046,3 тис. грн. за рахунок зростання собівартості від реалізації.

Таблиця 2.9

Дані факторного аналізу прибутку від реалізації продукції (валового прибутку) ТОВ «ПАХОМОВ»

Показник	2019 рік	Умовне значення 1	2020 рік	Умовне значення 2	2021 рік
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	21956,5	23606,3	23606,3	27406,2	27406,2
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	20800,4	20800,4	21846,7	21846,7	22855,2
Валовий прибуток	1156,1	2805,9	1759,6	5559,5	4551
Вплив чистого доходу на формування прибутку	-	-	1649,8	-	3799,9
Вплив собівартості на формування прибутку	-	-	-1046,3	-	-1008,5

Аналіз 2021 року доводить, що у цей період відбулися кращі зміни, прибуток від реалізації продукції (робіт, послуг) збільшився порівняно з попереднім роком. Це відбулося за рахунок змін як чистого доходу, так і собівартості. Так, за рахунок зростання чистого доходу прибуток від реалізації збільшився на 3799,9 тис. грн., а за рахунок росту собівартості – зменшився на 1008,5 тис. грн.

Загальний резерв росту прибутку від реалізації продукції за два аналізовані роки становить 2054,8 тис. грн.

Загалом можна підсумувати, що факторний аналіз показав хорошу динаміку змін прибутку від реалізації продукції (робіт, послуг), хоча, враховуючи наявність резервів, можна було б очікувати й кращих фінансових результатів .

Проведемо аналіз взаємозв’язку «обсяг – витрати – прибуток» для підприємства . Розраховані показники для цього аналізу приведені у таблиці 2.10.

Таблиця 2.10

Показники аналізу взаємозв’язку «обсяг – витрати – прибуток»

Показник	2019 рік	2020 рік	2021 рік
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	21956,5	23606,3	27406,2
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	20800,4	21846,7	22855,2
Коефіцієнт операційного важеля (частка умовно-постійних витрат у собівартості), %	62	67	55
Умовно-постійні витрати, тис. грн.	12896,2	14637,3	12570,4
Умовно-змінні витрати, тис. грн.	7904,2	7209,4	10284,8
Маржинальний дохід, тис. грн.	14052,3	16396,9	17121,4
Частка маржмнального доходу у чистому доході, частка од.	0,64	0,69	0,62
Прибуток від реалізації продукції (валовий прибуток), тис. грн.	1156,1	1759,6	4551
Точка беззбитковості, тис. грн.	20150,1	21073,0	20121,4
Запас фінансової стійкості, тис. грн.	1806,4	2533,3	7284,8
Запас фінансової стійкості, %	8,2	10,7	26,6

Аналіз взаємозв’язку «обсяг – витрати – прибуток» показав, що дане підприємство вело беззбиткову виробничу діяльність у 2019-2021 роках, мало запас фінансової стійкості, яку постійно покращувало.

Так, у 2019 році показник беззбитковості складав 20150,1 тис. грн. при запасі фінансової стійкості 8,2%. У 2020 році за рахунок зростання коефіцієнту операційного важеля, чистого доходу від реалізації продукції (робіт, послуг) та відповідно зростання прибутку точка беззбитковості росла до 21073 тис. грн., а запас фінансової стійкості – до 10,7%.

Найкращим результатом характеризувався 2021 рік. У цей період при зростанні чистого доходу і прибутку точка беззбитковості зменшилася до 20121,4 тис. грн., що пояснюється зменшенням коефіцієнту операційного важеля. У результаті запас фінансової стійкості склав 7284,8 тис. грн., або 26,6%.

Висновки до розділу 2

Підсумовуючи результати аналізу фінансово-господарської діяльності та прибутку ТОВ «Пахомов» можна зробити такі висновки. Підприємство найкраще працювало у 2021 році. На відміну від попередніх років його діяльність у 2021 році характеризувалася високим прибутком, зростання чистого доходу. У 2021 році ТОВ «Пахомов» було ліквідним, платоспроможним, фінансово стійким. Запас фінансової стійкості підвищувався, однак не всі резерви було вичерпано. Тому далі розглянемо заходи щодо удосконалення фінансово-господарської діяльності малого підприємства ТОВ «Пахомов» на основі максимізації прибутку.

РОЗДІЛ 3
УДОСКОНАЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ПАХОМОВ» ЗА РАХУНОК МАКСИМІЗАЦІЇ ПРИБУТКУ

3.1 Резерви зростання прибутку підприємства

Максимізація прибутку є важливим напрямів покращення-господарської діяльності підприємства. Її можливо здійснити на основі застосування розрахунку внутрішньогосподарських резервів зростання прибутку підприємства.

Для того щоб величина виявлених резервів була реальною, її підрахунок повинен бути по можливості точним і обґрунтованим.

Для підрахунку величини резервів в аналізі прибутку використовується ряд способів: прямого рахунку, порівняння, детермінованого факторного аналізу, функціонально-вартісного аналізу, математичного програмування та інші.

Спосіб прямого рахунку застосовується для підрахунку резервів у тих випадках, коли відома величина додаткового залучення або величина безумовних втрат ресурсів. Зростання випуску продукції при цьому визначається так: приріст кількості ресурсів або безумовних втрат ресурсів до планової або можливої норми витрати на одиницю продукції; приріст кількості ресурсів або безумовних втрат ресурсів помножений на плановий показник ефективності ресурсів.

Застосування способу порівняння з метою підрахунку резервів відбувається коли втрати ресурсів або їхня економія порівнюються з плановими нормами або з витратами на одиницю продукції кращих підприємств.

Для визначення величини резервів в аналізі господарської діяльності широко використовуються способи детермінованого факторного аналізу: ланцюгової підстановки, абсолютних різниць, відносних різниць та

інтегральний метод. Метод ланцюгових підстановок був розглянутий у другому розділі випускної роботи при визначенні впливу факторів на формування валового прибутку ТОВ «Пахомов».

Результати кореляційного аналізу також широко використовуються для підрахунку господарських резервів. Для цього отримані коефіцієнти рівняння регресії помножаться на можливий приріст факторів, що впливають.

Велику допомогу у визначенні резервів надають способи математичного програмування, які дозволяють оптимізувати величину показників з урахуванням умов господарювання та обмежень на ресурси і тим самим виявити додаткові і невикористані внутрішньогосподарських резерви шляхом порівняння величини досліджуваних показників по оптимальному варіанту з фактичним або плановим їх рівнем.

Особливо високоефективним методом виявлення резервів є функціонально-вартісний аналіз (ФВА), головне призначення якого полягає в цілеспрямованій оптимізації співвідношень між необхідними і надмірними витратами і споживчими властивостями продукції. Використання цього методу дозволяє на ранніх стадіях життєвого циклу виробу знайти і попередити зайві витрати шляхом удосконалення його конструкції, технології виробництва, використання більш дешевої сировини та матеріалів тощо.

Суттєву допомогу при підрахунку резервів надає розрахунково-конструктивний метод. Цей спосіб застосовується в тих випадках, коли досліджуваний результативний показник можна уявити у вигляді кратної моделі.

Усі виявлені у такий спосіб резерви повинні бути підкріплені відповідними заходами. Тільки в цьому випадку величина резервів буде реальною та обґрунтованою. Це може здійснюватися двома способами:

1. Розраховуються резерви у кількісному вимірі, розробляються заходи для освоєння виявлених резервів.

2. Розробляються заходи, далі підраховуються резерви.

Найбільш обґрунтованим є другий спосіб підрахунку резервів, в основу якого покладені конкретні заходи з урахуванням реальних можливостей підприємства.

Здійснюючи пошук резервів, слід керуватися такими принципами.

1. Пошук резервів повинен носити науковий характер, ґрунтуватися на знаннях економічних законів, досягнення науки і передової практики.

2. Пошук резервів повинен бути комплексним і системним.

3. Уникнення повторного рахунку.

4. Врахування забезпечення комплектності та збалансованості при розрахунку резервів за трьома складовими процесу праці (засобами праці, предметами праці і трудовими ресурсами).

5. Врахування економічної обґрунтованості при підрахунку резервів.

6. Пошук резервів повинен бути оперативним.

7. Пошук резервів не повинен бути дискретним. Його необхідно робити планомірно, систематично, щоденно.

Таким чином, визначаються першочергові напрями пошуку резервів. Визначення резервоємних напрямів значно підвищує ефективність пошуку резервів.

Досягнення максимальної величини прибутку і відповідно мінімізація збитку — одна із основних цілей підприємств, у тому числі малих. Отже, основна мета — виявлення резервів зростання прибутків та освоєння цих резервів. Основними резервами у даному видку є: ріст обсягу реалізації продукції; зниження собівартості реалізованої продукції; підвищення якості продукції.

Ріст обсягу реалізації продукції досягається за рахунок: більшого випуску у натуральному вимірі (при наявності потреби на ринку); зменшення залишків готової продукції на кінець звітного періоду; ріст рівня цін, у тому числі за рахунок якості продукції.

На збільшення суми прибутку впливають факторів, що наведені на рис. 3.1.

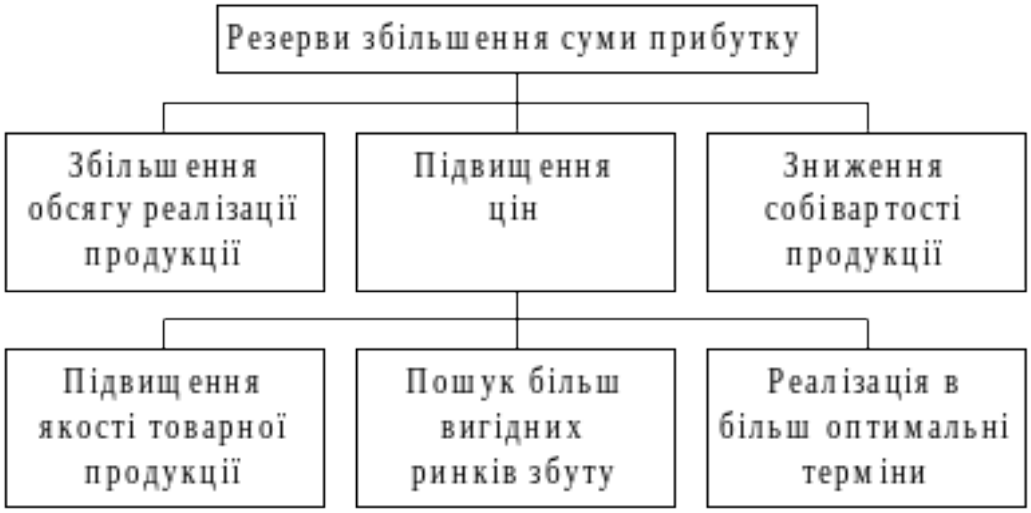

Рис. 3.1. Резерви збільшення прибутку від реалізації продукції.

Збільшення прибутку в результаті зростання обсягу реалізації продукції розраховується за формулою:

$$\Delta П_i = \Delta P_i П_i , \qquad (3.1)$$

де $\Delta П_i$ — резерв росту прибутку за умови росту обсягу реалізації продукції;

ΔP_i — обсяг зростання реалізації продукції;

$П_i$ — плановий (фактичний) прибуток від реалізації одиниці продукції.

Якщо прибуток розраховується на гривню продукції, то формула для всієї реалізованої продукції набуває такого вигляду:

$$\Delta П_p = \Delta P * П_p / P , \qquad (3.2)$$

де $\Delta П_р$ — очікуване зростання прибутку в результаті збільшення обсягу реалізованої продукції

$\Delta Р$ — можливе збільшення обсягу реалізованої продукції;

П — плановий (фактичний) прибуток від реалізації продукції;

Р— плановий (фактичний) обсяг реалізованої продукції.

Планові або фактичні значення показників, наведених у формулах, використовуються залежно від завдань аналізу. Якщо складається план на майбутній аналізований період, то необхідне застосування планових завдань; якщо необхідно оцінювати резерви росту прибутку впродовж звітного періоду, то використовують досягнуті (фактичні) значення показників.

Резерв зростання прибутку від всієї реалізованої продукції можна також розрахувати за такою формулою:

$$\Delta П_р = \Delta Р * R_р / (100 + R_р) , \quad (3.3)$$

де $R_р$ — рентабельність реалізованої продукції.

Зростання прибутку в результаті зниження собівартості реалізованої продукції розраховується за формулою:

$$\Delta П_с = \Delta С_і * Р_с , \quad (3.4)$$

де $\Delta П_с$ — резерв зростання прибутку в результаті зниження собівартості і-го виду продукції;

$\Delta С_і$ — зниження собівартості і-го виду продукції;

$Р_с$ — очікуваний обсяг реалізації і-го виду продукції.

Якщо враховуються умовно-змінні та умовно-постійні витрати, то формула 3.4 трансформується у таку:

$$\Delta П_с = \Delta С_{зі} * Р_с + \Delta С_{пі} , \quad (3.5)$$

де $\Delta C_{зі}$ — зниження собівартості за рахунок зміни умовно-змінних витрат на одиницю і-го виду продукції;

$\Delta C_{пі}$ — зниження собівартості за рахунок зміни умовно-постійниї витрат.

Зведений резерв росту прибутку визначається як сума резервів росту прибутків за всіма видами продукції.

Підвищення якості продукції обумовлює ріст цін та зростання собівартості. Тому ріст прибутку в цьому випадку буде залежати від співвідношення темпів росту цін і собівартості. Якщо темп росту ціни випереджає темп росту собівартості, то можна спостерігати ріст прибутку. І навпаки. Зважаючи на це, прийняття управлінських рішень обумовлює розрахунки всіх можливих варіанті.

На основі результатів проведеного аналізу з виявлення резервів зростання прибутку органи управління повинні зробити систему заходів щодо впровадження їх у виробництво.

3.2 Заходи щодо максимізації прибутку ТОВ «Пахомов»

Максимізація прибутку підприємства – це заходи зростання прибутку до максимально можливого рівня. Також максимізація прибутку підприємства полягає у виборі такого обсягу виробництва (реалізації) продукції, при якому граничні витрати на виробництво і реалізацію продукції дорівнюють граничному доходу.

Максимізацію прибутку можна проводити за допомогою бухгалтерсько-аналітичного, графічного та статистичного способів. Бухгалтерсько-аналітичний спосіб полягає у визначенні тих аналітичних показників, які дозволяють обґрунтувати граничний рівень прибутку. Графічний спосіб дозволяє за допомогою побудови графіків і графічних залежностей визначити максимальний рівень прибутку. А статистичний

спосіб визначає максимальний прибуток на основі збору і обробки статистичної інформації за декілька періодів. Максимізацію прибутку підприємства необхідно проводити з урахуванням внутрішніх та зовнішніх факторів (рис. 3.2). А оскільки основою є операційна діяльність, то необхідно розглядати напрями зростання операційного прибутку підприємства (рис. 3.3).

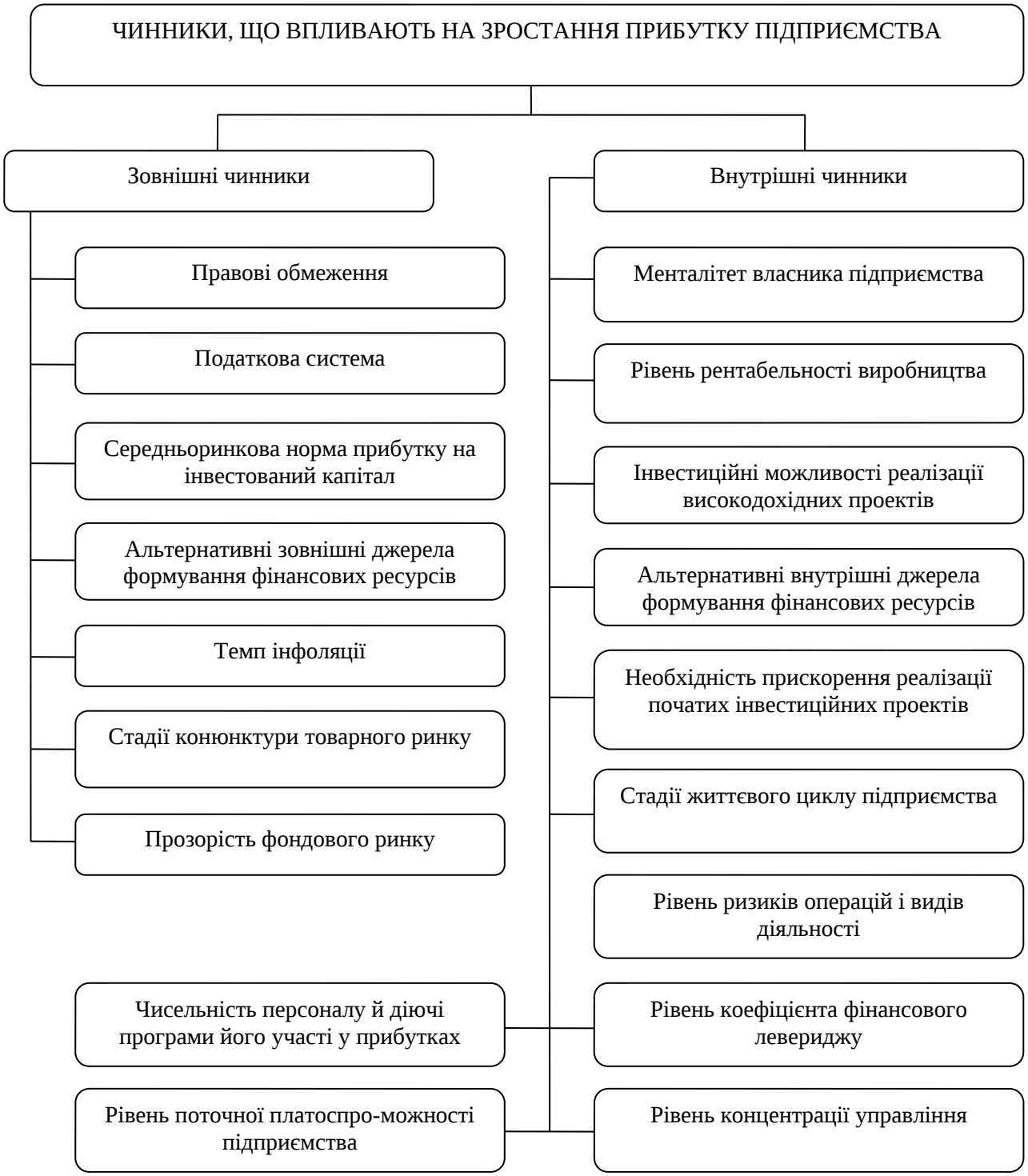

Рис. 3.2. Система факторів росту прибутку підприємства

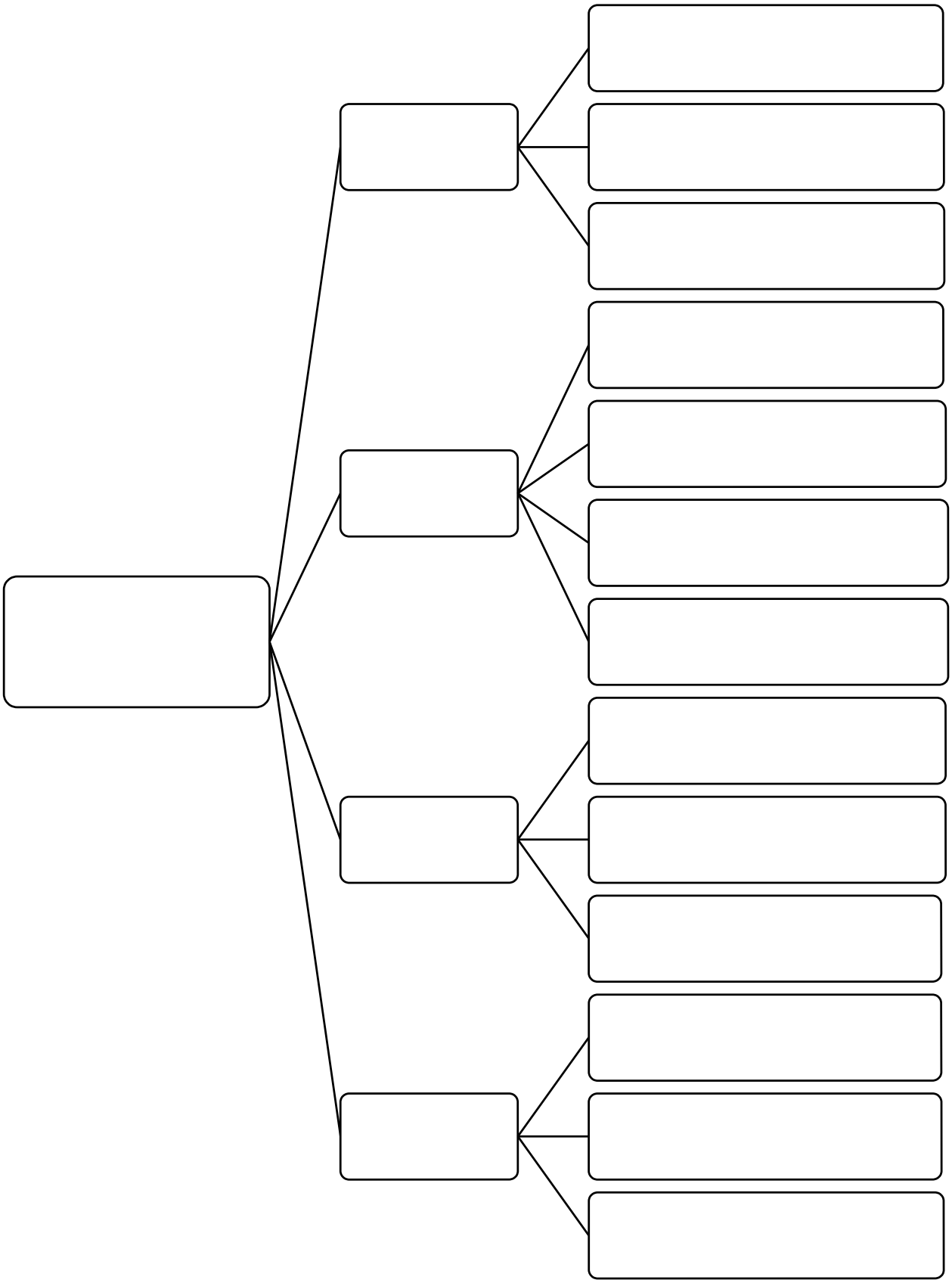

Рис. 3.3. Система напрямів зростання операційного прибутку

підприємства

Для максимізації прибутку ТОВ «Пахомов» визначимо внутрішньогосподарські резерви за методикою, приведеною у підрозділі 3.1.

Вихідні умови визначення резервів такі:

прибуток від реалізації продукції (робіт, послуг) у 2021 році – 4551 тис. грн.;

у плановому періоді зростання чистого доходу від реалізації продукції (робіт, послуг) становить 2% за рахунок зростання обсягів відповідно до динаміки попередніх років та на 5% за рахунок зростання цін внаслідок інфляційних процесів;

у плановому періоді буде зростання собівартості продукції за рахунок зростання умовно-змінних витрат відповідно до росту обсягів виробництва, за рахунок зростання умовно-постійних витрат за рахунок збільшення витрат на електроенергію, опалення приміщення тощо.

Розрахуємо резерв збільшення прибутку в результаті зростання обсягу реалізації послуг:

$$\Delta П_i = 0,07 * 4551 = 318,57 \text{ тис. грн.}$$

Резерв прибутку на гривню продукції, відповідно буде становити:

$$\Delta П_p = 0,07*4551/27406,2 = 0,0116 \text{ грн.}$$

Резерв зростання прибутку в результаті зміни собівартості реалізації визначаємо як:

$$\Delta П_c = 0,03*10284,8 + (-251,4) = 57,14 \text{ тис. грн.}$$

Загальний резерв зростання прибутку визначається шляхом підсумування резервів зростання, за якими здійснювались розрахунки:

318,57 + 57,14 = 375,71 тис. грн.

За результатами розрахунку резервів зростання прибутку ТОВ «ПАХОМОВ» очікуються такі фінансові результати (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Аналіз динаміки прибутку ТОВ «ПАХОМОВ» за Звітом про фінансові результати, тис. грн.

Стаття	Код рядка	2021 рік	План з урахування резервів	Відхилення 2021-2020
Чистий дохід від реалізації продукції (робіт, послуг)	2000	27406,2	27724,8	318,57
Собівартість реалізованої продукції (робіт, послуг)	2050	22855,2	22798,1	-57,14
Валовий прибуток	2090	4551	4926,71	375,71
Інші операційні доходи	2120	3750,8	3750,8	0
Адміністративні витрати	2130	1286,6	1286,6	0
Інші операційні витрати	2180	2858,3	2858,3	0
Фінансовий результат (прибуток) від операційної діяльності	2190	4156,9	4532,61	375,71
Інші фінансові доходи	2220	352,1	352,1	0
Фінансові витрати	2250	0	0	0
Інші витрати	2270	0	0	0
Фінансовий результат (прибуток) до оподаткування	2290	4509	4884,71	375,71
Витрати з податку на прибуток	2300	1352,7	879,25	-473,45
Чистий фінансовий результат (чистий прибуток)	2350	3156,3	4005,46	849,16

За результатами табл. 3.1 видно, що кінцевий фінансовий результат – чистий прибуток ТОВ «ПАХОМОВ» за рахунок освоєння резервів може збільшитися на 849,16 тис. грн., у тому числі і за рахунок зменшення витрат з податку на прибуток.

Можливе зростання прибутку відобразиться і на фінансово-господарській діяльності ТОВ «ПАХОМОВ», забезпечить зміцнення беззбиткової діяльності, фінансової стійкості та покращення інших показників, що потрібно додатково розрахувати.

Оцінку ефективності запропонованих заходів, які полягають в освоєнні невикористаних резервів максимізації прибутку, можна здійснити за допомогою аналізу беззбитковості за даними табл. 3.2.

Таблиця 3.2

Оцінка ефективності запропонованих заходів на основі аналізу беззбитковості ТОВ «Пахомов»

Показник	2021 рік	План	Відхилення
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	27406,2	27724,8	318,6
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	22855,2	22798,1	-57,1
Коефіцієнт операційного важеля (частка умовно-постійних витрат у собівартості), %	55	55	0,0
Умовно-постійні витрати, тис. грн.	12570,4	12570,4	0,0
Умовно-змінні витрати, тис. грн.	10284,8	10227,7	-57,1
Маржинальний дохід, тис. грн.	17121,4	17497,1	375,7
Частка маржмнального доходу у чистому доході, частка од.	0,62	0,63	0,0
Прибуток від реалізації продукції (валовий прибуток), тис. грн.	4551	4926,7	375,7
Точка беззбитковості, тис. грн.	20121,4	19918,2	-203,2
Запас фінансової стійкості, тис. грн.	7284,8	7806,6	521,8
Запас фінансової стійкості, %	26,6	28,2	1,6

Аналіз результатів показав, що за умови використання наявних резервів зростання прибутку у в плановому періоді з’явиться можливість забезпечити підвищення запасу фінансової стійкості на 521,8 тис. грн., що у процентному відношенні становить 1,6%.

Таким чином можна вважати, що освоєння резервів зростання прибутку може позитивно відобразитися на фінансово-господарській діяльності цього підприємства, забезпечити зміцнення його фінансового стану.

Висновки до розділу 3

Для збільшення прибутку ТОВ «Пахомов» рекомендовано: виявити та оцінити резерви збільшення прибутку ТОВ «Пахомов»; розробити заходи максимізації прибутку та оцінити економічну ефективність цих заходів..

Визначено, що резерви зростання прибутку підприємства можна оцінювати на основі відхилень та планувати їх врахування у діяльності підприємства. Виявлено, що основними резервами зростання прибутку від реалізації продукції є: збільшення обсягу реалізації продукції; зниження собівартості реалізованої продукції; поліпшення якості продукції; підвищення рівня цін. У якості рекомендації розглянуто реалізацію плану, відповідно до якого очікується зростання чистого доходу від реалізації продукції (робіт, послуг) на 2% за рахунок зростання обсягів у натуральному вимірі та на 5% за рахунок зростання цін внаслідок інфляційних процесів; очікується зростання собівартості продукції за рахунок зростання умовно-змінних витрат відповідно до росту обсягів виробництва, за рахунок зростання умовно-постійних витрат. Розрахунки показали, що кінцевий фінансовий результат – чистий прибуток за рахунок освоєння резервів може збільшитися на 849,16 тис. грн. Оцінка ефективності запропонованих заходів довела, що освоєння резервів зростання прибутку може забезпечити зміцнення його фінансового стану.

ВИСНОВКИ

У даній бакалаврській роботі розглянуто дослідження теоретичних та практичних аспектів процесу формування прибутку підприємства. Вивчено особливості аналізу прибутку та напрямів удосконалення господарської діяльності за рахунок його максимізації на базі малого підприємства ТОВ «Пахомов».

За результатами виконання роботи можна зробити такі висновки.

Прибуток – це кінцевий фінансовий результат, який створюється у ході господарської діяльності підприємства на вкладені фінансові ресурси, необхідний для стійкого та конкурентоспроможного розвитку підприємства на ринку товарів і послуг. На основі прибутку, що одержує кожне промислове або комерційне підприємство незалежно від форми власності та виду діяльності, здійснюється виконання функцій, спрямовуючи кошти на власний розвиток, на соціальні потреби, у фонд матеріального заохочення та на інші цілі. Тому сучасні механізми господарювання розглядають прибуток як головну характеристику ефективної діяльності підприємства. Прибуток визначається як різниця між доходами та витратами підприємства.

Прибуток має декілька видів, які утворюють його видову класифікацію. За видами діяльності прибуток визначається за оперативною, фінансово. Та інвестиційною видами діяльності. За складом буває валовий, до оподаткування та чистий. За такими напрями прибуток аналізувався у даній бакалаврській роботі.

Формування прибутку підприємства регулюється законодавчими і нормативними актами: Господарським Кодексом України, Податковим Кодексом України, Національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку, що складені відповідно до вимог Міжнародних стандартів фінансової звітності, та іншими нормативними документами.

Інформаційною базою для аналізу прибутку на підприємстві є фінансова звітність: Звіт про фінансові результати, Баланс, Звіт про рух

грошових коштів, Звіт про власний капітал. А також внутрішні документи: плани, результати аналізів, цінові пропозиції, звіти за витратами та інше.

Аналіз прибутку підприємства є важливим напрямом в аналітичній роботі підприємства. Проведення аналізу здійснюється за етапами з використанням системи показників і методів. Основними методами, що застосовувалися у випускній роботі є: аналіз, синтез, абстрагування, конкретизація, метод коефіцієнтів, метод групувань, метод порівнянь, методи горизонтального і вертикального аналізу, факторний аналіз, методика аналізу беззбитковості «обсяг – витрати – прибуток», методи розрахунку резервів.

Базою виконання роботи є ТОВ «Пахомов. Це мале підприємство, яке у штаті має 28 співробітників. Є виробником косметичної продукції на основі глини білої і сировини для косметичних підприємств.

Аналіз показав, що дане підприємство було фінансово стійкім, ліквідним, хоча знизило у динаміці власну ділову активність. ТОВ «Пахомов» працювало на ринку з 1998 року, а за аналізований період з 2017 по 2021 рік проводило ефективну діяльність.

Показники прибутку у динаміці зростали до 2021 року, підвищувалися також показники прибутковості. Аналіз беззбитковості підприємства показав високий запас фінансової міцності. За результатами проведеного аналізу виявлено, що підприємство працює на отримання прибутку, але все ж має невикористані резерви максимізації прибутку.

РЕКОМЕНДАЦІЇ

Для удосконалення діяльності ТОВ «Пахомов» рекомендовано забезпечити максимізацію прибутку. Для цього потрібно:

- виявити та оцінити резерви збільшення прибутку;

- розробити заходи максимізації прибутку та оцінити економічну ефективність цих заходів..

У роботі визначено, що резерви зростання прибутку підприємства можна оцінювати на основі відхилень та планувати їх врахування у діяльності підприємства. Виявлено, що основними резервами зростання прибутку від реалізації продукції є:

- збільшення обсягу реалізації продукції;

- зниження собівартості реалізованої продукції;

- поліпшення якості продукції; підвищення рівня цін.

Рекомендовано кількісно оцінювати розмір резервів підвищення прибутку . Це дозволить означити напрями максимізації прибутку та розрахувати очікуване його зростання.

У якості рекомендації розглянуто реалізацію плану, відповідно до якого очікується зростання чистого доходу від реалізації продукції (робіт, послуг) на 2% за рахунок зростання обсягів у натуральному вимірі та на 5% за рахунок зростання цін внаслідок інфляційних процесів; очікується зростання собівартості продукції за рахунок зростання умовно-змінних витрат відповідно до росту обсягів виробництва, за рахунок зростання умовно-постійних витрат. Розрахунки показали, що кінцевий фінансовий результат – чистий прибуток за рахунок освоєння резервів може збільшитися на 849,16 тис. грн.

Оцінка ефективності запропонованих заходів довела, що освоєння резервів зростання прибутку може позитивно відобразитися на господарській діяльності малого підприємства, забезпечити зміцнення його фінансового стану.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Господарський кодекс України, 16.01.2003 р., №436-IV.// www.rada.gov.ua

2. Шваб Л. І. Економіка підприємства : навчальний посібник. Київ : Каравела, 2007. 584 с.

3. Білик М.Д., Білик Т.О. Фінансові результати діяльності малих підприємств: оцінка та прогнозуван$ ня: монографія. Київ: КНУТД, 2012. 280 с.

4. Фецович Т.Р. Формування фінансових результатів підприємств. Вісник Львівської комерційної академії. 2011. № 36. С. 405-410.

5. Масюк Ю.В., Боюн В.Ю.Управління фінансовими результатами діяльності сільськогосподарських підприємств. Економіка та держава. 2021. №10. С. 93-96

6. Власова Н.О., Круглова О.А., Безгінова Л.І. Фінанси підприємств. Київ: Центр учбової літератури. 2007. 271 с.

7. Бланк И.А. Управление прибылью. К.: Эльга-Н, Ника-центр. 2002. 752 с. (Серия «Библиотека финансового менеджера»; Вып. 2)

8. Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства. К.: Знання. 2005. 662 с.

9 Турило А.М., Адаменко М.В. Фінансовий менеджмент (у схемах і таблицях): навч. посіб. Кривий Ріг: Видавничий дім. 2012. 274 с.

10. Олексюк О.І., Дзюбенко Л.М. Прибутковість в управлінні результативністю діяльності сучасних компаній. Фінанси України. 2006. №12. С. 101-111.

11. Блонська В.І., Вужинська О.І. Вдосконалення формування та використання прибутку підприємства Збірник Науково-технічних праць Національного лісотехнічного університету України. 2014. Вип. 18.1. С. 122-127.

13. Податковий кодекс України, 02.12.2010 р., № 2755-VI // www.rada.gov.ua

14. НПСБО 1, Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до [...] Мінфін України; Наказ, Положення, Стандарт [...] від 07.02.2013 № 73

15. МСФЗ (IFRS) 8 "Операційні сегменти"

16. Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ, МСФЗ для МСП, включаючи МСБО та тлумачення КТМФЗ, [...] IASB; Список, Стандарт, Міжнародний документ від 01.01.2012.

17. Економічний аналіз: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів спеціальності 7.050106 «Облік і аудит» / [за ред. Ф.Ф.Бутинця]. – Житомир: ПП «Рута», 2003. – 680с.

18. Філіна Г.І. Фінансова діяльність суб’єктів господарювання: навч. посібник. Київ: Центр учбової літератури. 2009. 320 с.

19. Гаркуша Н. М. Аналіз витрат з метою управління беззбитковістю та прибутком торговельних підприємств. Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Сер.: Економічні науки . 2011. Вип. 29(1). С. 133-138.

20. Одінцова Т. М., Невмержицька О. В., Чаус І. В. CVP-аналіз як інструмент управління фінансовими результатами підприємства. Фінансовий простір. 2017. № 1. С. 90-95.

21. Бондар А.І., Ткаченко А.П. Сутність та шляхи підвищення ефективності фінансової діяльності підприємства. Сучасні проблеми економіки і підприємництво: збірник наукових праць. 2017. Вип. 19. С. 198-204.

22. Байдіков О. О. Управління прибутком підприємства. Управління розвитком . 2018. № 13. С. 14-15. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Uproz_2018_13_7.pdf

23. Ярославський А. О. Економічна ефективність діяльності підприємства: теоретичний аспект. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2018. Вип. 20. Ч. 3. С.174-177.

24. Аналіз комерційної діяльності: навч. посіб. За заг. ред. І.В. Сіменко. Харків: НТІ. 2016. 416 с.

25. Бердник К. А., Гончаров Ю. В. Управління прибутком на підприємстві та шляхи поліпшення цього процесу. Вісник Київського національного університету технологій та дизайну. 2018. № 1. С. 170-176. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Vknutd_2018_1_26.pdf

26. Мних Є.В., Барабаш Н. С. Фінансовий аналіз: підруч. для студентів ВНЗ. Київ: КНТЕУ. 2018. 535 с.

27. Кравчик Ю. В., Бойко Ю. С. Особливості фінансової звітності торговельних підприємств та найбільш ефективні методи її аналізу. Економіка та держава. 2017. № 10. С. 59-63.

28. Гушко С. В., Шайкан А. В., Шайкан Н. П., Гушко О. А. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Кривий Ріг: Чернявський Д.О. 2011. 174 с.

29. Коюда П. М., Ігуменцева Н. В., Спевакова Т. Р., Харченко В. Г. Економічний аналіз: навч. посіб. Х.: Компанія СМІТ. 2017. 69 с.

30. Румянцев М. В., Касьянова Н. В., Солоха Д. В., Тарасова О. О. Економічний аналіз і моделювання господарської діяльності підприємства: навч. посіб. для студентів ВНЗ. Хмельницький: Хмельниц. ун-т упр. та права. 2018. 297 с.

31. Бець М. Т. та ін. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. За наук. ред. С. В. Князя. Львів: Вид-во Львів. Політехніки. 2018. 223 с.

32. Хмелевський О. В. Оцінка прибутковості промислових підприємств: монографія. Хмельницький.: Поліграфіст. 2011. 202 с.

33. Фещенко О. П. Рентабельність суб’єктів господарювання як складова оцінки фінансового стану. Формування ринкових відносин в Україні . 2017. № 9. С. 71-75.